Poštnina plačana v gotovini

Leto LXXI., št. 185 — Ljubljana, petek 19. avgusta 1938 — Cena Din 1.—

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvzemši nedelje in praznike. — Inserati do 80 petit vrst à Din 2, do 100 vrst à Din 2.50, od 100 do 300 vrst à Din 3, večji inserati petit vrsta Din 4.—. Popust po dogovoru, inseratni davek posebej. — »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.— Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knaflova ulica štev. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65, podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101.
Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351

Optimizem prezidenta dr. Beneša:

Vojno je mogoče preprečiti

Na češkoslovaški strani ne manjka dobre volje — Z obojestranskim razumevanjem bo mogoče doseči zadovoljivo rešitev

Praga, 19. avg. p. Prezident dr. Edvard Beneš je sprejel znano ameriško novinarko Pavlo Leclairovo in ji dal pomembno izjavo o svojih splošnih pogledih na sedanji mednarodnopolitični položaj, na spor s sudetskimi Nemci in posebej o češkoslovaško-ameriških prijateljskih odnošajih. Prezident dr. Beneš je med drugim dejal:

Prepričan sem, da se bo mir v Evropi ohranil. Poskusiti moramo sodelovati vsi skupno za to stvar. Sam bi rad storil vse, kar mi je le mogoče v ta namen. Stalno se nadejam, da vojne ne bo, in prepričan sem, da je mogoče vojno preprečiti.

Nikoli nisem izgubil te nade in gojil sem jo tudi za časa dosedanjih pogajanj v Češkoslovaški. Prepričan sem, da postopamo do skrajnosti stvarno in na osnovi popolne enakosti našega življa. Zmerom smo si prizadevali izvajati načela svobode in enakosti v državi. Zadovoljen sem spričo spoznanja, da je mogoče s stvarno dobro voljo in primerno brzino rešiti vsa konkretna vprašanja. Te dobre volje je polna mera na strani vlade in mislim, da jo smemo prav tako pričakovati tudi na drugi strani. V polni meri se tudi nadejam, da bo imela misija lorda Runcimana zares svoj pravi učinek.

Vem, koliko je med nami simpatij za Zedinjene države. V zadnjih 20 letih so ostali naši odnošaji prijateljski in konstruktivni. Ameriško prijateljstvo nam je mnogo pomagalo pri ustvaritvi naše države. Jasno je, da upam, da bodo ostali ti odnošaji tudi še nadalje prisrčni. Moralna pomoč Zedinjenih držav pomeni za nas mnogo. Od vsega početka smo bili Zedinjenim državam duhovno zvesti in udani. Vsakdo ve in se spominja, koliko so nam Zedinjene države za časa svetovne vojne pomagale. Svojo republiko si zamišljamo kot majhno sestro Zedinjenih držav. Prav tako se namreč v našem nacionalnem življenju trudimo, da bi v vsem postopali v popolnem skladu z načeli demokracije, kakršna se tako dosledno izvajajo v Ameriki.

Runcimanovo posredovanje

Praga, 18. avg. o. Prva faza pogajanj med Češkoslovaško vlado in vodstvom sudetsko-nemške vlade je potekla, ne da bi se niti eno izmed spornih vprašanj premaknilo z mrtve točke. Sedaj se je pričela druga faza razgovorov, za katero bo neposredno in odločno posegel angleški posredovalec lord Runciman. Njegova naloga je, da doseže kompromis med Prago in sudetskimi Nemci. Vobče sodijo, da bo to v resnici poslednji poizkus za ureditev narodnostnih problemov na Češkoslovaškem v okviru češkoslovaškega notranjega političnega sistema. Če se bo tudi ta poizkus izjalovil bo treba seči po mednarodno političnih sredstvih. Runciman se zaveda, da Henlein ne postopa na lastno odgovornost in po lastni inicijativi. Čeprav se bo morda spričo tega sestal s Hitlerjem, bo vendar skušal posredovati za sporazum med vodstvom sudetsko-nemške stranke in praško vlado. Pa vendar sodijo prški politični krogi, da se je težišče problema že premaknilo z osi Praga—Berlin na os Berlin—London.

Sestanek Runciman - Hitler

LONDON, 19. avg. o. »News Chronicle« poroča, da je Runciman v razgovoru z zastopniki sudetskih Nemcev v resnici izrazil željo, da bi sestal s Hitlerjem. Vodstvo sudetsko-nemške stranke je to željo po posebnem odposlancu takoj sporočilo nemškemu zunanjemu ministrstvu. Sedaj poročajo, da je Hitler pristal na to in da bi rad neposredno z Runcimanom govoril o sudetsko-nemškem vprašanju. Sedaj se že vršijo priprave za ta sestanek. Trenutno še ni znano, ali bo Runciman na ta sestanek povabljen od vodstva sudetsko-nemške stranke ali od nemškega poslaništva v Pragi. Nemški politični krogi dovajajo v zvezo s tem tudi tajinstveno potovanje na katerega se je predsinočnjim odpravil Hitlerjev osebni tajnik kapetan Wiedemann.

Nemci bodo zahtevali izvedbo plebiscita v sudetskih krajih

Senzacionalne informacije londonskega lista o Henleinovih načrtih

London, 19. avgusta. e. O razlogih taktike zavlačevanja, ki ga izvaja nemška sudetska stranka v pogajanjih s češkoslovaško vlado, doznava »Daily Telegraph«, da se je Henlein 12. in 13. avgusta sestal v Curihu s svojim prijateljem, angleškim polkovnikom Cristiem. Na tem sestanku je Henlein odgovoril na nekatera vprašanja, ki jih je stavil njegov prijatelj. Na vprašanje, kakšne zahteve bo postavila njegova stranka na sestanku s predsednikom vlade g. Hodžo, je odgovoril Henlein, da bo zahtevala njegova stranka absolutno avtonomijo in dva ali tri resore v vladi. Če vlada ne bi bila pripravljena dati dveh ali treh resorov, bo stranka prisiljena zahtevati pravo veta v vseh važnih državnih vprašanjih. Na vprašanje, ali zahteve nemške sudetske stranke vsebujejo tudi zahtevo po spremembi dosedanjih smeri češkoslovaške zunanje politike in če stranka namerava zahtevati preorientacijo v smeri naporov Nemčije, je Henlein odgovoril pritrdilno. Dejal je, da bo treba odpovedati češkoslovaško - ruski obrambni pakt in zvezo s Francijo. [illegible]

Diplomati se zbirajo na Bledu

Zadnje priprave za konferenco Male antante — Jutri prideta na Bled češkoslovaški in rumunski zunanji minister

BLED, 19. avg. p. Priprave za letošnje blejsko zasedanje stalnega sveta Male antante so v polnem teku. Iz Beograda je že prispelo na Bled mnogo uradnikov našega zunanjega ministrstva, ki so danes pospešili priprave za sprejem češkoslovaškega in rumunskega zunanjega ministra kakor tudi obče za konferenco in poedine diplomatske prireditve na Bledu.

Danes dopoldne je prispel na Bled tudi rumunski poslanik Cadere s svojim spremstvom. Nastanil se je v hotelu Toplice, kjer so tudi višji uradniki našega zunanjega ministrstva, pisarna naše delegacije, belgijski, holandski, madžarski, italijanski, švicarski in angleški poslanik s svojimi pisarnami.

Tekom dneva je prispel na Bled tudi češkoslovaški poslanik Jaroslav Lipa, ki se je nastanil s svojim spremstvom v Golf-hotelu. Češkoslovaški in rumunski poslanik bosta morda še danes odpotovala nasproti zunanjima ministroma ostalih dveh članic Male antante, ki ju bosta potem spremljala na vsej njuni poti po Jugoslaviji.

PRAGA, 19. avg. p. Češkoslovaški zunanji minister dr. Kamil Krofta je v spremstvu poslanika dr. Jina in nekaterih višjih uradnikov češkoslovaškega zunanjega ministrstva davi odpotoval iz Prage na Bled, da se udeleži konference stalnega sveta Male antante.

Roosevelt o vlogi Zedinjenih držav v obrambi miru in civilizacije

Amerika ne more s prekrižanimi rokami gledati na dogodke v Evropi

LONDON, 19. avg. Reuter poroča iz Kingstona v Kanadi: Ob priliki svoje promocije za častnega doktorja na kingstonski univerzi je imel predsednik USA daljši govor, v katerem je podčrtal prijateljstvo med USA in Kanado ter njih kulturno solidarnost. Med drugim je naglašal:

Zedinjene države ne bodo držale križem rok, če bo kaka tuja sila ogrožala kanadski teritorij. Obstoji zajednica civilizacije in kulture, ki ni vezana na državne meje. Mi v Ameriki nismo več kakor nekdaj na oddaljenem kontinentu in nismo več zavarovani pred mednarodnimi viharji, ki prihajajo z one strani oceana. Ne moremo več trditi, da nam ti viharji ne morejo napraviti nobene škode. Zdaj smo tu v Ameriki postali predmet velikega zanimanja za vse generalne štabe in za vsa središča propagande onstran oceana. Toda obilica naših gospodarskih virov, moč naše trgovine in industrije ter sila naše vojske in mornarice nas napravljajo za faktorje življenjskega pomena za svetovni mir ne glede na to, ali želimo ali ne želimo, da igramo to vlogo.

Po sreči mi v Ameriki in vi v Kanadi eni in drugi lahko z vedrim čelom gledamo v oči vsem možnostim in se zavedamo, da ne bomo opustili niti enega sredstva kakršnekoli vrste, da dosežemo utrditev svetovnega miru. Če bi v tem ne uspeli, se lahko tolažimo s tem, da bomo na ameriški hemisferi močna trdnjava za obrambo civilizacije.

Odgovarjajoč na govor predsednika USA Roosevelta je predsednik kanadske vlade Makenci rekel, da je kanadski narod globoko hvaležen za izraze pripravljenosti in dobre volje, ki jih je omenil Roosevelt. Tako, kakor Kanada, pa bo prezidentu Rooseveltu hvaležen tudi ves vznemirjeni svet.

WASHINGTON, 19. avg. Govor prezidenta Roosevelta tolmačijo v mednarodnih krogih kot razširjenje Monroeve doktrine tudi na Kanado. Smatra se, da je Roosevelt hotel poudariti vlogo Kanade v političnem življenju Amerike. V političnih krogih prevladuje mnenje, da bo Kanada kot sestavni del Amerike, pristopila k panameriški uniji.

Nemiri v Palestini

JERUZALEM, 19. avg. w. V jeruzalemskem predmestju Sauhedrin je danes skupina Arabcev napadla in do smrti kamenjala 19letnega židovskega teologa. Predno je mogla intervenirati policija, so ga pobili že do smrti. V Nazaretu so Arabci vrgli bombo na židovski avtobus. Trije židje so bile hudo, 13 pa lažje ranjenih. Zaradi izgredov v Haifi je bila tjakaj poslana vojna križarka »Rebbulse«.

Izrazi sožalja

ob smrti II. podstaroste SKJ Djure Paunkovića

BEOGRAD, 19. avg. Povodom smrti II. podstarešine SKJ brata Gjure Paunkoviča je prejel Savez naslednje sožalne brzojavke:

Ob priliki smrti našega odličnega brata Sokola Gjure Paunkoviča prosim upravo, da sprejme moje najglobije sožalje. — Dr. Milan Stojadinović, predsednik vlade in zunanji minister.

Sočutvujem v vaši globoki žalosti za vrlim in zaslužnim našim podstarosto, našim požrtvovalnim in neumornim nacionalnim delavcem Gjuro Paunkovičem. Prosim, da blagovoli bratski Savez sprejeti moje globoko in iskreno sožalje. — Dr. Vekoslav Miletič, minister za telesno vzgojo.

Vseslovanska sokolska zveza izreka globoko sožalje ob smrti brata Gjure Paunkoviča. — Dr. Stanislav Bukovsky.

Češkoslovaška Obec Sokolska sočustvuje z vami ob smrti Vašega vzornega delavca in brata Gjure Paunkoviča. — ČOS.

Zveza Junakov in junaška Bolgarska izražata ob težki izgubi, ki je zadela s smrtjo odličnega, pri nas in vas spoštovanega podstaroste Gjure Paunkoviča, kateremu bodi Bog milostljiv, svoje sožalje. — Za Zvezo Junakov: general Radko Atanasov.

Pred važnimi dogodki na Poljskem

VARŠAVA, 19. avg. w. Po povratku predsednika republike Moscickega so se pričela važna politična posvetovanja. Predsednik republike je danes imel dolg razgovor z maršalom Ridz-Smiglim. Temu razgovoru pripisujejo v političnih krogih izredno važnost in napovedujejo za bližnjo bodočnost zelo važne spremembe v notranje-političnem življenju.

Poplave v Indiji

London, 18. avg. o. V srednji Indiji so nastale strašne poplave. Podrobnih vesti o tej katastrofi še ni. Izvedelo se je le, da je bilo poplavljenih preko 2000 vasi in da je preko pol milijona ljudi brez strehe.

Borzna poročila

Curih, 19. avgusta. Beograd 10.—, Pariz 11.8975, London 21.285, New York 436.25, Bruselj 73.425, Milan 22.95, Amsterdam 238.65, Berlin 174.90, Dunaj 32.—, Praga 15.075, Varšava 82.25- Bukarešta 3.25.

Nj. Vel. kralj Peter II. v Ljubljani

Davi ob 11. se je pripeljal v Ljubljano Nj. Vel. kralj Peter II. v spremstvu brata kraljeviča Tomislava. Elegantni avtomobil z visokima gostoma se je ustavil na Tyrševi cesti pred Baragovo trgovino, kjer je že včeraj popoldne Nj. Veličanstvo kraljica Marija, ki je prišla na obisk k bolnemu kraljeviču Andreju, nakupila nekatere predmete. Kralj si je z zanimanjem ogledal nekatere stvari in tudi kupil nekaj specialnih predmetov, nato pa je v spremstvu brata Tomislava in adjutanta sedel v avtomobil, ki ga je odpeljal v Leonišče.

Pred Baragovo trgovino pred nebotičnikom se je zbrala med tem velika množica ljudi, ki je mladega kralja pri prihodu in odhodu navdušeno aklamirala in mu prirejala prisrčne ovacije.

Djura Paunković na poti v domovino

Maribor, 18. avgusta

Davi ob 8.40 je prispela z Dunaja v Maribor krsta z zemskimi ostanki pokojnega drugega podstarešine Saveza SKJ brata Gjure Paunkovića. Na kolodvoru se je že pred prihodom dunajskega vlaka zbralo zastopstvo mariborske sokolske župe s podstarosto br. Prelogom in ravnateljem Mastnakom na čelu, zastopniki Sokola-matice in vseh sokolskih društev v krojih ter mnogo občinstva. Vagon s krsto so po prihodu dunajskega vlaka odklopili in priklopili našemu potniškemu vlaku, ki odhaja ob 9.15 iz Maribora.

Takoj po prihodu vlaka so odprli vrata vagona, označena z belim križem, na kar so zastopniki mariborske sokolske župe položili na krsto krasen venec. Zbrano sokolstvo se je poslovilo pred vagonom, nato pa se je starosta matičnega Sokola dr. Slavko Fornazarič v toplo občutenih besedah poslovil od pokojnika v imenu obmejnega sokolstva. Izjavil je med drugim:

Še ves zdrav in življenja poln si nas vodil po zlati Pragi, kjer se je v vsem veličastju razvijala moč sokolstva, njegove volje do življenja in borbenosti. Toda ravno ob tej prepričevalni veličastnosti in lepoti sokolske misli so opešale tvoje moči. Mrtev se vračaš brat Gjuro v domovino, ki si jo tako ljubil. Obmejno sokolstvo polaga na tvoj grob venec v znamenju bratske zvestobe in hvaležnosti. Ko se vračaš v domovino, te sprejemajo v globoki boli vsa naša sokolska srca. Slava tebi brat Gjuro!

Sokoli so trikrat vzkliknili »Slava«, na kar so se zaprla vrata vagona in vlak s krsto je odpeljal proti Celju. Na zadnji poti sta spremila pokojnika do Celja starosta dr. Fornazarič in brat Princ.

Tragična letalska nesreča pri Milanu

Med žrtvami je milanski prefekt z vso družino

MILANO, 19. avg. z. Snoči se je pripetila pri Milanu tragična letalska nesreča, katere žrtev je postal milanski prefekt inž. Mario Chise z vso svojo familijo. Tovarna letal Macchi je preizkušala neko novo vodno letalo najnovejšega tipa. Po večkratnih poskusnih poletih, ki so vsi dobro uspeli, je snoči povabila na letalski izlet prefekta z njegovo rodbino. Prefekt se je vabilu odzval. V letalu je bilo s posadko vred 13 oseb. Letalo se je brezhibno dvignilo in zakrožilo po zraku. Ko pa je priletelo nad Vareso, je iz neznanega vzroka nenadoma treščilo na zemljo in se popolnoma razbilo. Vseh trinajst potnikov je našlo smrt pod razvalinami. Vest o nesreči se je z bliskovito naglico razširila po mestu in okolici in je izzvala splošno sočustvovanje z nesrečno prefektovo rodbino. Vlada je takoj odredila posebno preiskovalno komisijo, ki bo skušala ugotoviti vzrok te tragične nesreče. Komisiji načeljuje letalski general Pellagoni, član komisije pa je med drugimi tudi letalski general Porro. Trupla nesrečnih žrtev so prepeljali v Milan, kjer bodo položena na skupni mrtvaški oder.

Francovci pripravljajo ofenzivo

Nenadna zapora meje napram Franciji — Negrin se mudi v Švici

Pariz, 19. avg. e. Kakor javljajo s francosko španske meje, so španske obmejne nacionalične oblasti zaprle špansko mejo pri Irunu. Ta ukrep je vzbudil pri francoskih obmejnih oblasteh precejšnje vznemirjenje. Francozom ni znano, zakaj je bil napravljen ta ukrep, domnevajo pa, da so nacionalisti zaprli meje zaradi tega, ker pripravljajo ofenzivo velikega sloga in ne žele, da bi se vesti o tem prenašale čez mejo. Druga možnost, po kateri naj bi bile zaprte meje, je pa v tem, da preprečijo svojim pristašem iz Španije, da hodijo čez mejo, ker baje delajo v tujini propagando za vrnitev Bourbonov v Španijo.

Curih, 19. avgusta. Predsednik španske vlade Negrin, ki je prenočeval v Ženevi, se je danes odpeljal v Curih. Po službenih vesteh je bil izdan v zvezi z njegovim potovanjem ta-le komunike:

Potovanje g. Negrina na mednarodni fiziološki kongres v Curihu je najboljši dokaz, da Negrin sam smatra, da zapušča državo v popolnoma urejenem političnem stanju in da tudi vojna situacija ne daje nobenega povoda za vznemirjenje. G. Negrin je znan fiziolog, on je poleg svoje prezaposlenosti in odgovornosti človek, ki vodi svojo državo v času vojne, vendar je našel dovolj časa, da sodeluje na mednarodnem fiziološkem kongresu v Curihu.

Japonski naval na Hankov

Kitajci se pripravljajo na odločno obrambo

Šanghaj, 19. avgusta. AA. Reuter poroča, da se je pričela nova japonska ofenziva ob Rumeni reki v provinci Šansi. Japonci poskušajo prodreti do Hankova s severne strani. Poročajo tudi, da se je v Fučiju pojavila kolera in malarija, poleg tega pa še živinska kuga. Te bolezni so zahtevale že veliko število človeških žrtev.

Šanghaj, 18. avgusta. AA. (Stefani). Oddelek japonskih letal je včeraj bombardiral južno in vzhodno železniško postajo ter tovarne za municijo. Po tem napadu so se japonska letala vrnila nazaj v svoja oporišča. Nekaj so jih pa Kitajci sestrelili.

Honkong, 19. avg. AA. (Stefani). Krožijo glasovi, da je general Čangkajšek sklenil s sovjeti dogovor glede odločne obrambe Hankova.

Šanghaj, 19. avgusta. AA. DNB. Danes je bil izvršen atentat na šefa tajne kitajske policije Lulienkvaja v mednarodni koncesiji. Več oseb je nanj izstrelilo 20 strelov. V zvezi s tem atentatom je policija po več preiskavah dobila v roke večje količine materiala, dokumentov, fotografskih aparatov in potnih listov. Ugotovili so, da je ves ta material pripadal kitajski teroristični organizaciji.

Hankov, 19. avg. AA. (Reuter). Kakor se izve, so se v severni Kitajski kitajske neregularne čete spustile v borbo z znatnimi japonskimi oddelki. Kitajcem se je posrečilo v krvavi bitki pobiti 13.000 japonskih vojakov. Ujeli so 600 japonskih vojakov, a mnogo orožja zaplenili.

Stavka pristaniškega delavstva v Franciji

Paris, 18. avg. br. Stavka pristaniških delavcev, ki je izbruhnila najprej v Marseilleu, se je zadnje dni razširila tudi na druge luke, tako da je pomorski tovorni promet zelo ovinan. Delodajalci odklanjajo pogajanja s stavkujočimi, zaradi česar tudi posredovalna akcija vlade dosedaj ni imela uspeha. Vlada je sedaj zagrozila z militarizacijo pristanišč, če se podjetniki in stavkujoči ne bodo do konca tedna sporazumeli. V tem primeru bo odrejena mobilizacija pristaniških delavcev, v vseh pristaniščih pa bo vojaštvo prevzelo vodstvo in nadzor nad ladjami.

Nov angleški poslanik v Moskvi

London, 18. avgusta. b. Za naslednika sedanjega angleškega poslanika v Moskvi Chilstona, ki stopi ob koncu tega leta v pokoj, je imenovan sir William Seeds, ki je bil pet let angleški poslanik v Braziliji, še prej pa v mnogih evropskih državah ter član porenske medzavezniške komisije.

Širite »Slovenski Narod«!

Glavna skupščina JUU

Obsežno delo JUU je bilo posvečeno šoli, narodni prosveti, učiteljskemu stanu in organizaciji

Zagreb, 16. avgusta

Izredno veliko zanimanje, ki ga kaže učiteljstvo vse države za letošnji kongres JUU, daje slutiti, da bo udeležba na letošnji glavni skupščini ponoven dokaz globoke stanovske zavednosti naših učiteljev in učiteljic, ki so si takoj po svetovni vojni — med prvimi — osnovali svojo vsedržavno organizacijo. Glavna skupščina bo v Delavski zbornici na Krešimirovem trgu in prične po določenem sporedu jutri s sejo glavnega odbora in sestankom delegatov.

Za glavno skupščino je izdalo JUU obširno letno poročilo, ki je napestrejše zrcalo obsežnega dela JUU, ki je bilo v brezkompromisni stanovski liniji posvečeno naši jugoslovenski šoli, narodni prosveti, učiteljskemu stanu in organizaciji.

Uvodno stran 123 strani obsegajočega izdanja zavzema celostranska slika Nj. Vel. kralja, nakar slede slike Nj. Vis. kneza Pavla z namestnikoma Stankovićem in Perovičem, potem pa so poimensko navedeni meceni, veliki dobrotniki, dobrotniki in utemeljitelji JUU. Častno mesto mecenov JUU si je pridobil kot prvi Viteški kralj Aleksander I. Zedinitelj. Velikih dobrotnikov ima JUU 15. dobrotnikov z večjimi volili 39 in utemeljiteljev 27.

Uprava organizacije je bila v rokah predsednika uprave g. Ivana Dimnika, ki stoji na čelu JUU vse od leta 1934 dalje. Njegovo delovanje poteka vseskozi na načelih, označenih v stanovski deklaraciji. Jedro vsega dela je bilo naslonjeno na izvršni odbor, ki je imel v pretekli poslovni dobi 46 sej, na katerih je bilo opravljenih nič manj ko 256 odločitev. V širšem predstavništvu JUU — glavnem odboru — so sodelovali iz dravske banovine, gg. Drago Supančič iz Ljubljane, Jože Župančič iz Litije in Fran Roš iz Celja. Predstavništvo učiteljske organizacije je vedno iskreno želelo, da bi bili njeni odnosi z vsemi činitelji kar najboljši, zlasti tudi z ministrstvom prosvete.

[illegible]

Vprav zato je posebno odposlanstvo JUU posetilo novega ministra prosvete g. Magaraševića in mu predočilo temeljne smernice JUU, ki slone na utrjevanju etičnih in moralnih vrlin članstva, na njegovem intelektualnem in strokovnem napredku, na stanovski nezavisni liniji JUU, ki se želi upravljati po šolskih in nacionalnih interesih, z odstranitvijo strankarskih vplivov in čuvati tako objektivnost. in to v kateri-koli situaciji. JUU naj ostane samo stanovsko-prosvetna organizacija v službi stanu, in preko njega v službi narodne šole in narodnih interesov.

[illegible] Mnogo dela je dala JUU današnja personalna prosvetna politika. Personalni referat sploh je poglavje zase, pa je zato ponovna zahteva učiteljstva: stalnost!! Učiteljstvo in JUU sta našla za svoje težnje močno oporo v sorodnih organizacijah, zlasti pa velja to za bivšega predsednika prof. udruženja g. Radoja Kneževića.

Dolga vrsta stanovskih listov pedagoških revij, mladinskih izdanj, je dokaz delavnosti tudi na tem polju. Na pobudo češkoslovaškega udruženja se prehaja k ustanovitvi učiteljske Male antante, so pa tudi vezi, ki družijo JUU z mednarodno učiteljsko federacijo. Pregledno navaja poročilo delo posameznih sekcij, s slikami učiteljskih domov v Jugoslaviji, naveden pa je tudi pregled članstva po posameznih banovinah.

Imovina o poverjeništvu iz Beograda, pravilni k kupravljanju, računi, finančni odbor JUU, bilanca in proračun zaključujejo ostala poglavja, ki bodo delegatom, pa tudi vsemu uiteljstvu dobrodošla za poznavanje JUU in razmer, ki mora JUU v njih delovati.

Blagor mu, komur plodiš...

34.500 kmečkih družin je v Sloveniji odvisnih od postranskega zaslužka

Ljubljana, 19. avgusta

Pregled posestnih razmer v Sloveniji nam pojasni, zakaj se množi od leta do leta naš kmečki proletariat, ki je obsojen, da se doma prebija ob stradanju ali se pa izseli in mu tujina pije kri.

Ako razdelimo kmečko posest v skupine na površino v hektarih, dobimo skupino A s posestjo do 0.5 ha, kar je 11.8% vse kmečke posesti v Sloveniji. V skupini B s posestjo od 0.5 do 2 ha je 21.2% posestnikov, v skupini C s posestjo od 2 do 5 ha je 24.4% posestnikov, v skupini D s posestjo od 5 do 10 ha je 18.7% posestnikov, v skupini E s posestjo od 10 do 20 ha je 15.8% posestnikov in v skupini F s posestjo nad 20 ha je 8% posestnikov.

V skupini A, to je s posestjo do pol ha, ima Slovenija takoj za primorsko banovino največ posestev, in sicer 11.8%. Primorska banovina ima v tej skupini 15% posestnikov. To so kočarji. V skupini E in F s posestjo do 20 ha in nad 20 ha ima dravska banovina med vsemi banovinami v državi najvišji odstotek. To se pravi, da so v Sloveniji kmečka posestva favorizirana v ekstremih. V Sloveniji ni zdravega gospodarskega prehoda od najrevnejših kočarjev, ki od svoje posesti ne morejo živeti, do posestnikov, ki jim zemlja daje več kot sami potrebujejo.

Nekoliko drugačno sliko nudi pregled kmečkih gospodarstev, ki jim je poljedelstvo glavni poklic. Mali posestniki imajo namreč poleg bornega posestva še postranske poklice, kakor razne obrti in službe. V skupini A je 6.4% takih posestnikov, v skupini B jih je 18.1%, v skupini C jih je 25.7%, v skupini D 21.3%, v skupini E 19% in v skupini F jih je 9.5%. Ugotovljeno je, da posestvo s površino pod 5 ha v naši banovini še ne zagotavlja eksistenčni minimum imetniku in njegovi družini. Posestnikov v skupinah A, B in C, ki imajo manj kot 5 ha posestva, je torej v Sloveniji več kot polovico. To se pravi, da polovici naših kmečkih posestnikov, ki jim je poljedelstvo glavni poklic, zemlja in njeni pridelki ne jamčijo za njih obstoj.

Še bolj pravilno presojo o stanju naših kmečkih gospodarstev pa dopušča razdelitev kmečkih posestev v skupine glede na površino orne zemlje in vrtov. Tak pregled nam nudi tole sliko:

V skupini A do 0.5 ha orne zemlje je 2.5% posestnikov, v skupini B od 0.5 do 2 ha je 6.5% posestnikov, v skupini C od 2 do 5 ha je 15.4% posestnikov, v skupini D od 5 do 10 ha je 20.3% posestnikov, v skupini E od 10 do 20 ha je 26.5% posestnikov, v skupini F od 20 do 50 ha je 17.4% posestnikov in v skupini G s posestjo nad 50 ha orne zemlje je 5.6% posestnikov.

V skupinah B in C (od 0.5 do 2 ha in od 2 do 5 ha orne zemlje) ima Slovenija najnižji odstotek. V skupini D (od 5 do 10 ha orne zemlje) pride Slovenija takoj za primorsko banovino z najnižjim odstotkom, v skupini E (od 10 do 20 ha orne zemlje) pa ima dravska banovina najvišji odstotek med vsemi banovinami v državi.

Ta pregled posestev glede na orno zemljo kaže, da je v Sloveniji, ki naj preživlja kmeta, v eni četrtini mala posest, da je torej ena četrtina kmečkega prebivalstva v normalnih razmerah navezana na postranski zaslužek glavarja ali njenih članov. V številkah izrečeno, pravi to dejstvo, da preti pomanjkanje okrog 175.500 prebivalcem Slovenije ali okrog 34.500 družinam na kmetih, ako nimajo postranskega zaslužka, četudi je letina normalna.

Druga četrtina slovenskega kmečkega prebivalstva, to je cela skupina E s posestvom od 5 do 10 ha orne zemlje, ter spodnjega dela skupine E s posestvom od 5 do 12 ha orne zemlje, se ob normalnih razmerah more preživljati od svojega posestva, ob slabi letini in ujmah pa tudi tej četrtini zemlja ne da eksistenčnega minimuma. Tako je bila na primer lani ocenjena škoda po ujmah v Sloveniji na 56,796.000 din, kar je ogromen znesek, saj odpade povprečno 500 din na vsakega kmečkega posestnika. Druga četrtina posesti v Sloveniji je torej v stalni nevarnosti, da pade v pomanjkanje, če je letina slaba in jo prizadenejo elementarne nesreče.

Visok je odstotek posesti v skupinah E in F (25.5 in 17.4 ost.), ki predstavlja večjo in veleposest z 20 oziroma do 50 ha orne zemlje. Ti dve skupini predstavljata četrtino posesti v Sloveniji s sigurno prehrano in prebitkom dohodkov.

Po površini orne zemlje je Slovenija med banovinami v državi na sedmem mestu, torej v spodnji pasivni skupini s 38 odst. orne zemlje glede na celotno orno zemljo v državi. Na osmem mestu je zetska banovina s 21.42 odst. orne zemlje, na devetem in najslabšem mestu pa je primorska banovina z 20.40 odst.

Posestne razmere v Sloveniji ne dopuščajo nadaljnjega drobljenja zemljiške posesti, ker tako drobljenje vodi k proletarizaciji dežele. Posest do določene površine mora ostati nedeljena in nedeljiva, odvišne delovne sile z dežele se morajo zaposliti drugod. Posestva na Štajerskem in v Prekmurju so najbolj razdrobljiva, kar je v zvezi z večjim številom vinorodnih krajev v tem predelu Slovenije. Najbrže pa je ta okolnost v zvezi tudi s slabšimi zdravstvenimi razmerami na Štajerskem in v Prekmurju.

Tatvine na deželi

Ljubljana, 19. avgusta

France Rataj, doma iz Sv. Petra pri Novem mestu, se najraje potepa in druži s cigani. Nedavno se je seznanil z Leopoldom Novakom, bivšim kleparskim pomočnikom, s katerim sta se napotila v okolico Kostanjevice. Tam sta vlomila pri posestnikih Antonu Brsanu in Alojziju Pisku v Orehovici in odnesla ročno harmoniko, več moške obleke in blaga, več parov čevljev in flobertovko. Ukradeno robo sta najbrž odnesla v eno izmed svojih skrivališč in jo bosta skušala pozneje razprodati.

V hišo posestnika Jožeta Avblja v Gaberju je prišel oni dan že dolgo zasledovani tat Leopold Sajevic, ki je nekoč služil v okolici Moravč za hlapca. Sajevic je ukradel Avblju novo temnorjavo sukneno obleko, dve srebrni uri in 400 din, nakar je pobegnil in ni za njim ne duha ne sluha.

V okolici Koroške Bele se je pred dnevi pojavil 35 letni Ivan Vončina, doma iz Italije, pristojen v Šmihel-Stopiče. Vončina je sicer izučen krojaški pomočnik, pa mu delo ne diši. Lotil se je menda bolj dobičkanosnega posla tatvin koles. Vončina je ukradel na Gorenjskem že več koles, orožniki iz Koroške Bele ga pa zasledujejo tudi zaradi vloma v Mostah na Gorenjskem. Oplenil je hišo Vida Punčuha in mu odnesel poleg drugih vrednosti tudi več obleke.

V Stranicah pri Slov. Konjicah je bilo oni dan vlomljeno v osnovno šolo. Vlomilec je pobral iz omare okrog 200 din, zbirko starih znamk, radijsko žarnico, nekaj instrumentov, par metrov platna in celo črno zastavo. Kot tatu zasledujejo orožniki 29 letnega Janeza Arzenška. ki ima na vesti tudi več drugih vlomov in tatvin v okolici. Ko so bili domači na polju, sta zlezla v hišo posestnika Josipa Slaviča v Bunčani pri Veržeju dva mlajša postopača, ki sta odnesla 1500 din in nekaj zlatnine. Ljudje so spoznali v enem izmed postopačev 30 letnega Antona Mušiča iz Ključarovcev, ki so mu orožniki zaradi grehov, ki jih ima na vesti, že delj časa za petami.

Proslava 30 letnice NSZ

Ljubljana, 19. avgusta

Za proslavo 30 letnice NSZ, ki se bo vršila dne 3. in 4. septembra v Ljubljani, vlada veliko zanimanje. Podružnice NSZ tekmujejo, katera bo poslala več svojih delegatov, pa tudi ostala nacionalna javnost pravilno ceni pomen in važnost jubileja narodnega delavstva. Organizacija narodnega delavstva to tudi po pravici zasluži, saj je organizirano narodno delavstvo važen činitelj v našem javnem življenju. Poleg članov NSZ so sedaj priglasili svojo udeležbo zastopniki raznih sorodnih organizacij, tako da bo proslava NSZ res dostojna narodna manifestacija.

Za proslavo je dovoljena polovična železniška voznina, ki velja od 1. do 7. septembra. Vsak udeležnec kupi na odhodni postaji cel vozni listek in predpisano železniško legitimacijo, ki velja potem tudi za povratek. To je važno predvsem za one udeležence, ki se ne bi mogli poslužiti nedeljske polovične voznine. Vsak udeležnec pa mora imeti potrdilo, da se je udeležil proslave. Polovična voznina velja za osebne in brze vlake.

Prav posebno zanimanje vlada za akademijo z družabnim večerom, ki bo v soboto 3. septembra zvečer v dvorani Delavske zbornice in za manifestacijsko zborovanje, ki bo istotam v nedeljo 4. septembra dopoldne. Proslava 30 letnice NSZ ne bo hrupna, pač pa dostojna manifestacija narodnega delavstva.

Z Jesenic

— **Kuratorij protituberkuloznega dispanzerja** na Jesenicah obvešča prebivalstvo radovljiškega sreza, da se bodo počenši s 24. avgustom 1938 vršile ordinacije v dispanzerju vsako sredo od 9. ure dalje, in ne več ob sobotah kakor sedaj.

— *Sport.* V nedeljo 14. t. m. se je na igrišču Bratstva vršila prijateljska nogometna tekma med trboveljskim SK Amaterjem in jeseniškim SK Bratstvom. Tekma je končala z zasluženo zmago domačinov 5 : 2 (1 : 2). Gostje so se nam predstavili z dobre strani. Glasovi, da so igrači surovi in nedisciplinirani, so bili popolnoma neupravičeni. Izvedli so lepo in tehnično skoraj dovršeno igro, a vendar domačinom niso bili kos, ker so igrali z velikim elanom in prodorno silo. Vreme je bilo zelo lepo, obisk primeren. Igro je sodil g. Klipstetter. V kratkem se pričnejo prvenstvene nogomet. tekme. Upamo, da bodo Jeseničani prihajali v častnem številu bodrit svoje fante, da se bodo z večjo borbenostjo borili za svoje barve.

— *Nevzdržne razmere na pošti.* Na pošti Jesenice-Fužine se v zgornji rajon že dolgo časa ne dostavlja pošta na dom. Na tej pošti sta uslužbena samo dve pismonoši, ki z veliko težavo zmagujeta ogromno delo. Pred tedni pa je eden od njih hudo zbolel. Kljub temu pa poštna uprava ni dodelila namestnika, tako da se pošta v ta predel sploh ne dostavlja na dom in morajo stranke same hoditi po pošto, kar hudo obremenjuje službujoči uradnici. V času, ko je povsod dovolj zdravih, pridnih in poštenih ljudi, brezposelnih, bi poštna uprava že lahko poskrbela za drugega pismonošo, ki je nujno potreben.

— *Vsaka stvar ima svojo mejo.* Letos se je močno podražila obutev. Cene čevljev so poskočile do 40 odst. Kljub visokim cenam je kakovost čevljev vedno slabša. Nekaterim so se novi čevlji raztrgali že prvi teden. Če bo šlo tako naprej, bomo pač morali navesti naslove tovarn, ki izdelujejo tako slabo obutev. V času, ko je usnja vseh vrst v izobilju, vendar ni treba, da bi bili podplati čevljev iz papirja in lepenke. Za pošten denar naj kupec dobi dobro in solidno blago. Če bo šlo tako naprej, se bomo potrošniki zopet obrnili k poštenim in pridnim domačim čevljarjem.

— **Sokolsko društvo Jesenice** priredi kakor običajno v proslavo rojstnega dne Nj. Vel. kralja Petra II. na predvečer 5. septembra 1938 ob 20. uri povorko z baklado in vabi k sodelovanju vsa jeseniška društva. Društva se vabijo, da se udeleže sestanka v svrho predpriprav v sredo 24. avgusta ob 20. uri v Sokolskem domu na Jesenicah. Zdravo!

— *Drago sadje.* Cene sadja vseh vrst so letos na Jesenicah izredno visoke. Cene hrušk in jabolk se še vedno gibljejo med 6 in 10 din, cene breskev pa celo od 12 do 16 din za kg. Zdravniki priporočajo slabotni deci, naj uživa čim več sadja. Kje pa naj delavske in nameščenske žene jemljejo denar, da bodo kupovale sadje, ki je skoraj dražje kot goveje meso.

— *Kolesarska nadloga.* Pred kratkim sta bili Kraljа Petra in Cojzova cesta po vsej širini nasuti z debelim in ostrim kamenjem. Banovinskega cestnega valjarja seveda ni bilo, da bi ceste stlačil in zgladil. To delo je bilo prepuščeno avtomobilom, živini in kolesarjem. Slednjim se seveda ni ljubilo, da bi se pehali po razdrapani cesti in opravljali delo cestnega valjarja, zato rajši vozijo po pločniku, po katerem se sedaj gnetejo pešci, ročni otroški vozički in kolesarji, katerim se morajo pešci umikati na cesto, če hočejo ohraniti celo obleko in kožo.

Iz Celja

—c **Na drž. realni gimnaziji v Celju** bo do popravni izpiti rednih učencev in privatistov dne 29., 30. in 31. t. m., popravni nižji in višji tečajni izpiti pa 30. in 31. t. m. Vpisovanje v 1. razred bo 1. septembra, v 2. do 8. razred 2. septembra in za vse učence in učenke iz tujih zavodov 3. septembra, vsakokrat od 8. do 11. dopoldne. Pri vpisovanju v 1. razred naj starši, odnosno njihovi namestniki izjavijo, ali želijo vpisati otroka v realnogimnazijski razred ali v klasične vzporednice. Pojasnila glede študija na klasičnih vzporednicah bodo dali gg. profesorji pri vpisovanju.

—c **Na trgovski strokovni nadaljevalni šoli v Celju** bo vpisovanje za šolsko leto 1938/39 v ponedeljek 29. in torek 30. t. m. od 18. do 20. K prvemu vpisu v to šolo morajo prinesti učenci rojstni list, zadnje šolsko izpričevalo učno pogodbo in zdravniško izpričevalo o telesni sposobnosti. K poznejšim vpisom je treba prinesti le zadnje šolsko izpričevalo. Vpisnine je treba plačati 25 din. Pismeni popravni izpiti bodo v sredo 31. t. m., ustni pa v četrtek 1. septembra, obakrat s pričetkom ob 14. Redni pouk se bo pričel v I. razredu v ponedeljek 5. septembra, v II. in III. razredu pa v petek 2. septembra, obakrat ob 14.

—c **Napad s samokresom in dve nesreči.** V ponedeljek je neznan moški v gozdu v Polžanski vasi pri Šmarju pri Jelšah ustrelil s samokresom proti 19 letnemu posestnikovemu sinu Martinu iz Vodenovega pri Šmarju in ga zadel v levo bedro. Pri delu v Sodinovi opekarni na Ljubečni pri Celju je padel 29 letni delavec Anton Ivenčnik iz Razgora pri Škofji vasi v torek dva metra globoko in si zlomil levo roko v zapestju. Pri delu v hotelu »Evropi« v Celju je padel 19 letni slikarski pomočnik Franc Štiplovšek iz Celja v torek opoldne iz prvega nadstropja ter se hudo poškodoval po glavi in ostalem telesu. Poškodovanci se zdravijo v celjski bolnici.

—c **Planinska maša** bo v nedeljo 21. avgusta ob 10. dopoldne pri Mozirski koči na Golteh. Opravil jo bo kaplan g. Lojze Sunčič, ki je znan planinec. Celjanom priporočamo, da se poslužijo jutranjega izletniškega vlaka, ki ima v Šmartnem ob Paki zvezo na izletniški avtobus do Mozirja, odkoder je do Mozirske koče dve uri in pol hoda. Tudi za povratek je priporočljiv izletniški avtobus in vlak, ki prihaja v Celje ob 21.45.

SOKOL

Proslava 20 letnice Jugoslavije na meji

Gornja Radgona, 18. avgusta

Obmejno sokolsko društvo Gornja Radgona je na svoji seji z dne 17. t. m. določilo podrobnejši program za velik sokolski praznik, ki bo v Gornji Radgoni dne 11. septembra. Ta dan bo obmejno sokolstvo slovesno proslavilo 20 letnico obstoja Jugoslavije in to v kraju, kjer so pred 20 leti padli od svinčenk avstrijske soldateske prvi oznanjevalci Jugoslavije, ki so šli hrabro v smrt s klicem »Živela Jugoslavija«. Pričetek slavnosti bo dopoldne. Po prihodu dopoldanskega vlaka bo povorka skozi trg na prostor, kjer bo slavnostno zborovanje, po končanem zborovanju odkorakajo vsi oddelki na skupen grob radgonskih žrtev in Maistrovih borcev radi poklonitve in položitve vencev.

Istega dne popoldne pa se vrši v Gornji Radgoni telovadni nastop Murskega sokolskega okrožja ob sodelovanju sosednih okrožij in edinic na novootvorjenem letnem telovadišču. Okrožje je razposlalo vsem edinicam pozive, da pri tej proslavi na meji sodeluje ter s svojim sodelovanjem in številno udeležbo pripomorejo do čim veličastnejše proslave. Podrobnejša navodila slede.

Bratje in sestre — v Kočevje zbor!

30 letnico svojega obstoja praznuje letos kočevski Sokol. 30 let plodnega in vsestranskega dela. Ustanovljen sredi kočevske deželice, ki jo tujec proglaša za svojo last, orje že od l. 1908 nezorano ledino in dela kar naprej za boljšo bodočnost našega naroda na tem koščku slovenske zemlje. Po vsej deželici si je ustvaril nekaka oporišča, s katerih pomočjo dela in vzgaja narod za svete ideale našega sokolskega evangelija.

V centru deželice, ki pripada nam in samo nam, si je z velikimi žrtvami ter z mnogim trudom in naporom zgradil dom, ki pa še čaka dovršitve. Čaka na žive vrelce, kajti dosedanji so usahnili. Potreben pa nam je tak dom, vsem Slovencem na Kočevskem, da bomo svoji gospodje pod svojo streho, da bomo mogli sami odločati o naši usodi pod lastnim krovom, od nikogar moteni in nadzorovani!

Tak je ta dom sedaj, kakršnega vidite na sliki. Okoli njega se bomo Sokoli zbrali v nedeljo 21. avgusta t. l. ter bomo z našo močjo, našim nastopom in z našo disciplino pokazali vsem, ki nas mrzijo in črtijo, vsem, ki mislijo, da nas ni več, da smo še tu, večji in mogočnejši kot smo sploh kdaj bili.

Kočevje vas bo v nedeljo pričakovalo, da vas polnoštevilno zbrane pozdravi, da pa se vam tudi zahvali za trud in zanimanje. Pridite vsi, ki le količkaj morete, kajti poskrbljeno bo, da bo to taka manifestacija, kakršna se za Sokola v Kočevju spodobi. Upamo, da bomo na ta dan imeli v svoji sredi tudi češke goste in tako pričakujemo, da bomo doživeli znova one in enake prizore bratstva in ljubezni, kakršne smo doživljali dan za dnem v Pragi. Zatorej bratje in sestre Pražani in Pražanke tudi vi v Kočevje. Prihitite pa v ta kotiček slovenske zemlje tudi vi vsi, ki poznate kočevski problem in težave slovenskega človeka na tej zemlji! Pridite med nas, da nam vlijete novega poguma in novih moči za daljnje delo!

Navzočnost vsakega poedinca je potrebna, kajti le na ta način bomo dosegli, da bodo kočevske ulice zopet odmevale slovenskih klicev in da bodo preplavljene z rdečimi srajcami. Pridite tudi v narodnih nošah. Sprejeti boste bratsko prav vsi!

Pred tednom so se zbrali naši dedni sovragi in manifestirali za nemštvo dežele. Zberimo se sedaj mi in dajmo dostojen poudarek za grde predrznosti!

Prepričani smo, da ne bo manjkal nihče! Zato vam kličemo že danes: Le naprej, brez miru...

Beležnica

KOLEDAR

Danes: Petek, 19. avgusta katoličani: Ludvik

DANAŠNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Gospodar podzemlja
Kino Union: Nataljka iz Poltave
Kino Sloga: Ana Karenina
Kino Moste: »Prater« (Magda Schneider) »Carjevi svečniki« (K. L. Diehl)

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6, Hočevar, Celovška cesta 62, Gartus, Moste — Zaloška cesta.

Izpod sita

Vse na svetu se unese, vse poneha in mine. Ponehalo je tudi izpreminjanje rodbinskih imen. Prišlo je liki kužna bolezen. Vsak, komur se rodbinsko ime tako ali drugače ni zdelo prikladno, je prosil za izpremembo in zgodila se je njegova volja. Ostalo jih je še nekaj nerodnih, večina je pa že v skladu z novimi razmerami in duhom časa. Vsaka izprememba je dobra, ker nam krajša čas, če že nič drugega.

Ljudje smo že tako ustvarjeni, da radi in hitro vse pozabimo. Nič bi pa ne škodilo, če bi si tu pa tam malo osvežili spomin. Imamo lepo število lepo zvenečih novih rodbinskih imen, prvotna imena so pa utonila pod plaščem pozabe. Če bi se mogli z izpremembo rodbinskih imen izpremeniti tudi ljudje, bi bilo vse v redu. Tako pa večkrat ni in bi bilo zelo umestno, če bi se izpremenjenih rodbinskih imen kot repki držala prvotna, da bi vedeli, kdo se skriva za njimi. Takih repkov bi se nabralo precej in bi bili med njimi tudi prav čedni, recimo Sonntag, Himmelreich ali tudi Suppantschitsch. Ker pa kot rečeno radi in hitro vse pozabljamo, smo pozabili tudi na te repke in morda je prav tako.

Politični obzornik

Češki tečaji za nemške častnike

Veliko zanimanje je vzbudila vest, da je ustanovilo poveljstvo nemške vojske 70 tečajev, v katerih se uče nemški častniki in podčastniki češki jezik. Tečaji se vrše predvsem v obmejnih garnizijah. Predavatelji so po ogromni večini sudetski Nemci, ki obvladajo tudi češčino.

Darila dr. Mačku

Ob priliki dr. Mačkovega obiska v Beogradu so se oglasili pri njem tudi zastopniki levičarskih zemljoradnikov pod vodstvom dr. Dragoljuba Jovanovića. Prinesli so mu darove levičarskih zemljoradnikov iz pirotskega okraja in sicer: pirotsko preprego, kolo ovčjega sira, pogačo in pa veliko pletenico pirotskega vina. Pri tej priliki je imel dr. Dragoljub Jovanović daljši govor. V beograjskih krogih združene opozicije niso bili z nastopom dr. Dragoljuba nič kaj zadovoljni, ker se je s svojim hujskanjem proti vodstvu združene opozicije, posebno pa še Davidoviću, vsem hudo zameril. Zaradi tega ga je tudi pred meseci vodstvo beograjske združene opozicije izključilo iz svojih vrst.

Ford in židje

Nedavno je bil odlikovan z najvišjim nemškim odlikovanjem znani ameriški milijarder Henry Ford v znak priznanja za njegovo borbo proti židom in za pomoč, ki jo je izkazoval narodnemu socializmu, dokler se ni povzpel na oblast. Henry Ford je svoje dni res objavil celo zbirko člankov proti židom in jih izdal tudi v štirih debelih knjigah. Likvidiral je celo vrsto velikih židovskih podjetij in se končno pripravil tudi na obračun s slovitim Williamom Foxom, lastnikom znanih filmskih žurnalov. Zbral je proti njemu mnogo gradiva in ga že pripravil za tisk. Fox pa je zvedel za njegovo namero in sporočil Fordu, da zbira tudi on material in sicer proti Fordovim avtomobilom. Naročil je namreč vsem svojim stoterim filmskim operaterjem, naj filmajo vse nesreče s Fordovimi avtomobili in s pomočjo strokovnjakov ugotovijo vzrok nesreče. Sleherni teden bo potem najbolj drastične slučaje objavil v svojem filmskem žurnalu in seznanil z njimi ameriško javnost. Čim je zvedel Ford za to Foxovo namero, že mu je sporočil, da v bodoče ne bo več napadal židov, ker se je prepričal, da jim je delal krivico.

Ford je obljubo držal in od konflikta s Foxom do danes ni več napadel židov.

Iz Ljutomera

— **Okrožni zlet murskega sokolstva.** Okrožni zlet murskega sokolskega okrožja bo 11. septembra v Gornji Radgoni. Obenem bo naše sokolstvo proslavilo 20-letnico obstoja Jugoslavije ter se poklonilo manom padlih borcev za svobodo ter na njihove grobove položilo venec.

— **Sprememba posesti.** Pauličevo posestvo v Meleh št. 22. in 28. občina Gornja Radgona sta kupila zakonca Štefan in Irena Celec v Seberovcih v Prekmurju za 112.000 din, ki sta začela že vse lokale preurejevati. — Na javni sodni dražbi je bila prodana Sedonji, gostilna v Žepovcih lastna polovica nepremičnin z gostilno vred, ki jo je izdražbal Hajnžič Franc, pos. v Lamanoših za 43.000 din. Ta polovica je bila na dražbi leta 1937 ter je isto pri dražbenem naroku leptembra 1937 izdražil Ornig Jožef, vinski trgovec v Ptuju za 53.000 din. Ornig Jožef je namreč že iz prejšnjih časov posedoval ženino polovico, ki jo je pridobil dražbenim potom leta 1934. Zemljiškoprometna komisija pa septembra leta 1937 ni odobrila prenosa lastninske pravice glede možu izdražene polovice Ornig Jožefu, radi česar se je vršila sedaj ponovna dražba, tako, da sta sedaj lastnika Sedonjeve gostilne v Žepovcih Ornig Jožef in Hajnžič Franc.

KINO UNION — Tel. 22-21
NATALJKA IZ POLTAVE
Pevski film v ruskem jeziku!
Danes zadnjikrat ob 19.15 in 21.15 uri

DNEVNE VESTI

— **Silosi bodo betonirani.** Privilegirana družba za silose, ki se je nedavno ustanovila, bo kmalu začela graditi silose (skladišča za žito) po državi. Bili so trije različni predlogi, iz kakšnega gradiva bi naj zidali silose, in sicer bi naj uporabili železo, beton ali les. Zdaj so se pa odločili za beton, kar posebno pozdravlja naša cementna industrija. — Za zidanje silosov bi se morala še posebno zanimati slovenska javnost, ker je Slovenija v poljedelstvu pasivna ter mora uvažati žito iz drugih pokrajin. Ko se žito nenadno podraži, kakor se je letos pšenica, je naša pokrajina najbolj prizadeta, ker nimamo zalog žita. Zato bi bilo nujno potrebno, da bi tudi Slovenija dobila silose. Iz dosedanjih poročil ni razvidno, ali bodo tudi pri nas začeli betonirati silose. Zidanje silosev pri nas so doslej zahtevali le delavci na nekem zborovanju. Potrebno bi bilo, da bi to zahtevo podprla vsa javnost.

— **Zračna zveza Zadra-Splita in Dubrovnika.** Razen vsakodnevnih zvez z brzoparniki z Italijo ter večkratnih tedenskih zvez z Jadranom in Levantom ima Zader vsak dan tudi dve zračni zvezi z Ancono in Trstom. Od Zadra do Ancone rabi letalo 50 minut in stroški znašajo samo 50 lir. Že letos bi moral dobiti Zader zračno zvezo s Splitom in Dubrovnikom, pa ni prišlo do sporazuma glede pilotiranja. Pogajanja se nadaljujejo.

— **Bogat ribolov.** V sredo ponoči so imeli ribiči severne Dalmacije izredno srečo. Ribiči iz Preka, Biograda in Šibenika so ujeli 50.000 kg sardel, ki so jih prodali tovarnam za konserviranje.

RESTAVRACIJA
ZVEZDA
Danes morske ribe: ljuben (brancin), trilja (barbon), sardelice, ščuke. Prvovrstna vina — Kaštelanski teran

— **20.000.000 din za regulacijo Save.** Ministrstvo javnih del je določilo v sporazumu z bansko upravo savske banovine program regulacije Save od Jesenic ob Savi do Žitnjaka pred Zagrebom. Savo naj bi po tem programu regulirali v letih 1938, 1939 in 1940 s sodelovanjem države, savske banovine in zagrebške občine. Ministrstvo da v to svrho 4,000.000 iz proračuna, 7,000.000 pa iz državnega posojila za javna dela, banovina naj bi dala 9,000.000. Regulacijska dela se bodo v kratkem pričela.

— **Planinski tabor** priredi Slovensko planinsko društvo v nedeljo 4. septembra na Okrešlju v Kamniških planinah. Na predvečer bodo goreli kresovi na vrhovih naših planin. V nedeljo ob 11. uri bo sv. maša pred Frischaufovim domom na Okrešlju, sledi nagovor predsednika SPD, popoldne pa planinska veselica. Planinski tabor bo manifestacija vseh planincev dravske banovine. Osrednje društvo SPD v Ljubljani bo organiziralo izlete planincev v soboto popoldne z vlakom v Kamnik, še tega dne v Kamniško Bistrico in v kočo na Jermanovih vratih (Kamniško sedlo), kjer bo prenočišče; zjutraj v nedeljo sestop na Okrešelj, kjer je zbor planincev. Razen teh izletov priredi Osrednje društvo tudi izlet z avtobusom v nedeljo dne 4. 9. t. l. ob 4. uri zjutraj iz Ljubljane v Logarsko dolino ter takoj dalje na Okrešelj do zbirališča planincev. Popoldne se vrnejo planinci deloma preko Logarske doline, deloma nazaj preko Jermanovih vrat v Kamniško Bistrico ter z vlakom iz Kamnika nazaj v Ljubljano. Planinci se naj udeležijo tabora v čim večjem številu. Vsaka podružnica SPD bo zbirala prijave za udeležbo na taboru. Za Osrednje društvo bo zbirala prijave pisarna SPD, Ljubljana, Aleksandrova cesta 4/I.

— **Nesreča ljubljanskega letala.** Včeraj se je na polju blizu Virginmosta ponesrečilo ljubljansko letalo »Pelikan«, ki ga je pilotiral mladi pilot Perdan. Perdan je odletel dopoldne z ljubljanskega letališča, namenjen v Karlovac. Precej visoko v zraku pa je med poletom izgubil smer in pristal najprvo namesto v Karlovcu v Ogulinu. Tam pa se je zopet kmalu dvignil, kmalu pa je ugotovil, da mu je v tanku zmanjkalo bencina. Istočasno je nastal v motorju manjši defekt in je bil pilot zopet prisiljen pristati. Znašel se je tedaj na polju pri Virginmostu. Letalo so morali zaradi defekta demontirati in bo prispelo v Ljubljano z vlakom.

—**V domu na Krvavcu** se zbero planinci v nedeljo 21. t. m. Vsi dostopi na to edinstveno razgledno postojanko so na novo markirani: Iz Cerkelj mimo Sv. Ambroža ali spodaj mimo Sangrada hodi turist tri ure do planinske postojanke. Najprimernejše je, če odpotuje turist iz Ljubljane popoldne in prispe v Dom v soboto zvečer, se dobro naspi na udobnih ležiščih planinskega doma ter krene zjutraj na bližnje vrhove okrog plan. postojanke. V nedeljo ob 11. bo maša v kapelici kraj doma. Popoldne se bo razvila prijetna planinska zabava. Oskrbnica bo skrbela za primerno prehrano in pijačo ter bo pekla tudi jančka. Planinci, pohitite v nedeljo na Krvavec.

— **Motorni vlaki na progi Skoplje—Ljubljana.** Nedavno so listi poročali, da bodo najbrž kmalu uvedli motorne vozove na glavni progi Beograd—Zagreb. Zdaj smo pa zvedeli, da so gospodarstveniki iz Skoplja in Ljubljane intervenirali na pristojnih mestih, da bi se načrt o uvedbi motornega prometa na glavni progi razširil tako, da bi motorni vlaki vozili na progi Skoplje—Beograd—Zagreb—Ljubljana. Intervencija je bila uspešna: predlog gospodarstvenikov je bil sprejet.

— **Število radijskih naročnikov** je pri nas še vedno prenizko, čeprav narašča, če pomislimo, da je Slovenija sicer na kulturni višini dežel naprednejših narodov. To je pripisovati temu, da so bili radijski aparati za malega človeka precej dragi. Na letošnjem jesenskem velesejmu v Ljubljani bo na izbiro veliko število odličnih a cenenih aparatov, ker radio tvrdke hočejo, da bo radiorazstava na velesejmu mogočna propaganda za čim večji konzum radioaparatov.

— **Licitacija za cestna dela Maribor—Pesnica.** Kaže, da bo Slovenija deležna vsaj nekoliko sredstev iz velikega kredita za javna dela. Kmalu bodo začeli rekonstruirati državno cesto v odseku Maribor—Pesnica in 12. septembra bo licitacija za oddajo del. Proračun znaša 4.5 milijona din.

— **Silno neurje nad Sušakom.** Včeraj zjutraj je prihrumelo nad Sušak silno neurje. Utrgal se je oblak in vlila se je strahovita ploha, med katero je padala tudi debela toča. Nevihta z nalivom je trajala dobre pol ure, potem je pa jela padati toča. Poedina zrna toče so bila debela kakor kurja jajca in težka 200 gramov. Toča je pobila mnogo šip in žarnic. Voda je udrla v mnoge kleti. Močno so trpeli vinogradi in sadno drevje. K sreči je neurje zajelo samo ozek pas, tako da škoda ni prevelika.

KINO SLOGA — Tel. 27-30
Božanstvena GRETA GARBO
v veličanstveni ljubavni drami
ANA KARENINA
po nesmrtnem romanu Leva Tolstoja
Predstave ob 16., 19.15 in 21.15 uri

— **Bled ima ugodno sezono.** Bled ima letos zelo ugodno tujsko prometno sezono. Vsi hoteli, penzioni in vile so polni. Do konca julija je bilo na Bledu 13.984 gostov. V juliju je bilo naših državljanov 2693, inozemcev pa 4123, od teh samo Nemcev 2229. Zadnjo soboto so na Bledu izvolili miss Bled in sicer Gešo Ražem iz Zagreba.

— **Tujski promet v Splitu.** V Split se je pripeljalo v sredo zvečer 82 češkoslovaških otrok in 100 članov Podmladka Jadranske straže iz Petrovgrada. Češki otroci so se odpeljali v Dubrovnik, mladi jadranski stražarji pa v Omiš. Včeraj zjutraj je pa prispel v Split rumunski poslanik na našem dvoru Viktor Cadere. Potoval je na Hvar.

— **Borza dela išče:** 5 čevljarjev, mlinarja, ključavničarja orodničarja, usnjarja in usnjarskega vajenca, 12 zidarjev za Škofjo Loko, strojnika za Dieselov motor, 8 tesarjev, 3 strojnike za motorne valjarje in 3 strojnike za parne valjarje.

— **Ustanovitev Zadružne zveze kraljevine Jugoslavije.** Za 24. t. m. je bila sklicana konferenca zastopnikov zadružnih zvez v Zagrebu. Zdaj je preložena na 26. avgusta. Ta konferenca je zelo važna, ker bodo na nji sklepali o ustanovnem občnem zboru Zadružne zveze kraljevine Jugoslavije. Občni zbor bo 1. septembra v Beogradu.

— **Polovična voznina za tekmo Jugoslavija : Češkoslovaška.** Ker vlada za reprezentativno tekmo Češkoslovaška : Jugoslavija, ki bo odigrana v nedeljo 28. avgusta v Zagrebu na igrišču Concordie, zelo veliko zanimanje, je izposloval JNS za udeležence polovično vozninо. Vozna olajšava bo veljala od 25. do vštetega 31. avgusta.

— **Obvezen odkup domače volne.** Poročali smo že, da je na merodajnem mestu pripravljen osnutek uredbe o trgovini z domačo volno. Uveden bo obvezen odkup domače volne, ki jo bodo morale kupovati tekstilne tovarne. Vsa trgovina z volno bo poverjena Prizadu, ki jo bo kupoval po naprej določenih cenah in prodajal tekstilni industriji s pribitkom režijskih stroškov. Tekstilna industrija bo morala za vsakih 100 kg uvožene volne kupiti 60 kg domače.

— **Vreme.** Vremenska napoved pravi, da bo zmanjšanje oblačnosti, spremenljivo vreme. Včeraj je deževalo v Ljubljani, Mariboru, Zagrebu in Sarajevu. Najvišja temperatura je znašala v Splitu 31, v Beogradu 29, v Dubrovniku 28, v Sarajevu 26, na Rabu 24, na Visu 23, v Mariboru 20.2, v Ljubljani 20, v Zagrebu 18. Davi je kazal barometer v Ljubljani 763.9, temperatura je znašala 13.

— **Strela požiga.** Včeraj ob 5.zjutraj je udarila strela v kozolec posestnika Čerena v Savljah blizu Vidmarjeve tovarne. Kozolec je bil mahoma ves v plamenih in je že čez pol ure pogorel do tal. Požar je napravil precejšnjo škodo, ker je bil kozolec poln žita.

— **Okraden kapitan.** Pomorskemu kapitanu Pavlu Gereksamerju je neki žepar ukradel na kolodvoru na Zidanem mostu zlato žepno uro z zlato verižico. Ukradena ura je znamke »Longines« dvokrovna z monogramom PG. Verižica je sestavljena iz tankih podolgovatih členkov in ima za obesek z zlatom okovan otroški zob. Kapitan Gereksamer, ki je doma iz Bakra, ima nad 4000 din škode.

— **Vlom v mlekarno.** Oni dan je bilo vlomljeno v mlekarno Ivana Ferlana na Visokem pri Kranju. Vlomilec je odnesel 30 kg surovega masla. Poleg masla je zmanjkalo iz mlekarne tudi 30 kg sira in nekaj predpasnikov. Ferlan je oškodovan za okrog 2000 din.

— **Vlak je vozil čezenj, pa je ostal živ.** V sredo zvečer bi se bila v Starem Vrbasu kmalu pripetila težka nesreča. Železniški uradnik Dobrivoje Manojlović je pričakoval vlak iz Novega Sada. Stal je na tiru pa ni opazil, da se mu od druge strani bliža lokomotiva subotiškega vlaka. Umakniti ni imel kdaj, ker je bila lokomotiva že tik njega. V zadnjem hipu je legel med tračnice in si tako rešil življenje. Vlak je vozil čezenj ne da bi se mu kaj zgodilo.

— **Spečega sina ubil.** V hrvatski vasi Voča Gornja je 70-letni Andrija Šipak ubil svojega 50-letnega sina Stjepana, očeta treh otrok. Oče in sin sta se sprla zaradi grunta. Sin je bil v sredo na vrtu, kjer je v senci zadremal. Ta čas se mu je približal oče in ga večkrat udaril s sekiro po glavi, da mu je zdrobil lobanjo. Po zločinu se je sam prijavil sodišču.

—**Dve in pol leta simuliral blaznost.** Bivši režiser novosadskega okrožnega sodišča Milan Stojanović je poneveril okrog milijon din. Poneverba je prišla na dan že leta 1936, ko je Stojanović izginil iz Novega Sada. Kmalu so ga pa našli in aretirali. Mož je jel takoj hliniti blaznost, pa so ga po dolgem opazovanju v umobolnici v Beogradu poslali nazaj kot simulanta. Stojanović pride kmalu pred sodišče.

Iz Ljubljane

—lj **Mezdne razprave.** Včeraj je bila uradna mezdna obravnava na magistratu za sklenitev kolektivne pogodbe v pečarski stroki. Udeležili so se je tudi podjetniki, med tem ko jih prvič ni bilo. Kot pogoj za sporazumevanje so predlagali, naj se pogajanja razširijo tudi na druge kraje; ljubljanski mojstri so pripravljeni skleniti kolektivno pogodbo, če jo bodo sklenili mojstri tudi v drugih krajih. Sklenjeno je bilo, da bo sklicana še ena obravnava ter da bodo na njo povabili podjetnike iz Novega mesta, Mengša in Maribora. Če na tej obravnavi ne bo prišlo do sporazuma, bo proglašena tudi druga (t. j. po uredbi zadnja) obravnava za neuspešno.

—lj **Ribji trg** je slabše založen z morskimi ribami, a tudi zanimanja za blago ni mnogo. Danes so prodajali izmed morskih rib samo sardelice (14 din kg), tuna (28 din) in skuše (18). Precej je pa bilo rečnih rib po nespremenjenih cenah. Smuč je po 20 din kg, ščuke po 16 din navzgor in postrvi po 40 din.

—lj **Trava pred hišami.** V Zgornji Šiški pred hišami št. 310 do 235 na občinski cesti raste trava kakor na travniku. Stanovalci bližnjih hiš se čudijo, da se še niso zaredile pred hišami kače. Ali bi ne mogla mestna občina poskrbeti da bi travo pred hišami pokosili? Menda bi to ne bilo tako težko, pa tudi stroški bi ne bili previsoki. Če že mora rasti pred hišami v mestu trava, naj bi jo vsaj pokosili.

—lj **Narodni tabor v Mariboru.** Odbor za proslavo 20-letnice Jugoslavije v Mariboru se iskreno zahvaljuje vsem, ki so sodelovali pri pripravah za narodni tabor v Mariboru. Vsi, ki so prijavili svojo udeležbo in plačali din 4 za znake in izkaznice, dobe denar povrnjen, znake in izkaznice pa si ohranijo za spomin. Vsi, ki so se prijavili na mestnem poglavarstvu v Ljubljani, dobe denar vrnjen počenši od petka, 19. avgusta t. l. v sobi vratarja, Mestni trg št. 27, soba št. 2. Kdor znaka in izkaznice še ni prejel ju dobi ob tej priliki. Prosimo, da prijavljeni dvignejo denar naj kasneje do sobote 27. t. m., ker se bo s tem dnem izplačevanje zaključilo, preostali denar pa izročil mestnemu ubožnemu zakladu.

= **Ustanovitev nove dvorazredne trgovske šole v Ljubljani.** Minister za trgovino in industrijo je odobril ustanovitev privatne dvorazredne trgovske šole Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani s pravico javnosti. Nova šola bo otvorjena že septembra t. l. Podrobnejše podatke glede pogojev za vpis in sprejem bo Zbornica za TOI objavila pravočasno.

u— **Sadjarska in vrtnarska podružnica Ljubljana-Vič** priredi v nedeljo 21. t. m. ogled vrtnic na vrtu g. Jenka Franca v Medvodah. Odhod iz Ljubljane z vlakom ob 13.30. Ljubitelji vrtnic vljudno vabljeni.

—lj **Vsi popravni izpiti** na III. državni mešani meščanski šoli Frana Levstika v Ljubljani-Mostah, Bazoviška ulica 1, se bodo vršili 31. avgusta t. l. od 7. do 12. ure dopoldne in od 2. do 6. ure popoldne. Pripuščeni pa bodo samo oni učenci, ki so vložili do 25. avgusta 1938 z 10 din kolekovano prošnjo, ki je taksirana še z 10 din za vsak predmet. Vpisovanje bo samo 1., 2. in 3. septembra od 8. do 12. in od 3. do 6. ure v šolskem poslopju, pritličje, soba št. 1.

—lj **Zatvoritev prehoda skozi Lattermannov drevored.** Vsled prireditve jesenskega velesejma, ki bo od 1. do 12. septembra, bo prehod skozi Lattermannov drevored od spodnjega dela otroškega igrišča mimo velesejemskih paviljonov proti pivovarni Union zaprt od 22. avgusta do 17. septembra.

—lj **Umetnostna razstava** v Jakopičevem paviljonu se nadaljuje, zaključi pa 21. t. m. Tega dne bo ob 11. uri govoril o smernicah sedanje likovne umetnosti, s posebnim ozirom na razstavo samo, dramatik Ivan Mrak, ob 17. uri bo pa žrebanje za 10 slik. Do žrebanja imajo pravico le lastniki permanentnih vstopnic. Še je čas, sezite po vstopnicah.

—lj **Jedilni pribor je ukradel.** Bivši natakar France se je polagoma precej zapustil. Nedavno se je pričel pečati s prodajo razglednic po gostilnah in restavracijah, kjer je srečaval svoje poklicne tovariše, ki so mu pomagali v stiski. Plačilni natakar v znani restavraciji na Tyrševi cesti se ga je usmilil in mu večkrat dal jesti. Ob takih prilikah pa je opazil v omari lep jedilni pribor, ki se ga spočetka ni dotaknil, a ga je slednjič izkušnjava le zapeljala. Ukradel je 26 komadov jedilnega pribora, za katerega je odgovarjal njegov dobrotnik, plačilni natakar, ter ga razprodal po gostilnah. Tatvino pa so vr estavraciji kmalu opazili in izsledili tatu, ki je svoj greh takoj priznal.

Iz Slovenske Bistrice

— **Sokolski jubilej v Slovenski Bistrici.** Razvitje društvenega prapora, ter proslava 25. letnice Sokolskega društva v Slovenski Bistrici, bo v nedeljo, dne 4. septembra 1938 po že določenem programu. Sokolsko društvo je zaprosilo Nj. Vel. kralja Petra II., da prevzame kumstvo novemu praporu. Sosedna bratska društva ter čete naprošamo da takoj pošljejo prijave. Zdravo!

Umor ali samomor?

Na Kalvariji pri Mariboru so našli mrtvega sina šolskega sluge Rudolfa Majcna

Maribor, 19. avgusta.

Davi okrog petih je šel neki mariborski brivec na Kalvarijo na sprehod. Nad prvim mostičkom je na nasipu našel truplo neznanega mladeniča in je o tem takoj obvestil orožnike in policijo, ti pa državno tožilstvo v Mariboru. Takoj je odšla tja komisija, ki so bili v nji prvi državni tožilec dr. Zorjan, zdravnik dr. Vrečko in preiskovalni sodnik dr. Rebula. Komisija je ugotovila:

Truplo je ležalo z glavo navzdol in nad desnim očesom je imelo majhno rano, najbrž povzročeno po krogli. Glava je ležala v mlaki krvi, pod truplom so pa našli browning kalibra 6.35. V žepu je imel mrtvec denarnico in vstopnico za Grajski kino za večerno predstavo ob 21. Ugotovili so, da gre za 18 letnega Rudolfa Majcna, sina šolskega sluge v Mariboru.

Pokojni Majcen je bil uslužben v neki mariborski tvornici in bi moral v kratkem v tekstilno šolo v Leskovec. Ugotovili so, da je bil snoči v Grajskem kinu, po predstavi pa je odšel proti Kalvariji. Vse kaže, da si mladenič ni sam končal življenja, kakor so prvotno domnevali, temveč da je najbrž postal žrtev zločina. Vse kaže, da je rana na glavi iz samokresa, vendar je bil strel oddan iz daljave nekaj metrov, ker odprtina ni bila prav nič ožgana. Zelo čudna je bila tudi lega mrtveca. Komisija je odredila obdukcijo trupla Majcna, ki bo danes ob 16. v mrtvašnici na Pobrežju.

ŠAH

Turnir v Osijeku

V četrtek je bilo na nacionalnem amaterskem šahovskem turnirju v Osijeku odigrano 9. kolo, ki ni prineslo posebnih presenečenj.

Rajkoviću se je kmalu posrečilo premagati Spasojevića, ki je žrtvoval figuro za napad, a ga ni znal izvesti ter je kmalu izgubil. — Lepo igro je pokazal Sikošek proti Bayerju, ki se je branil s Tarraschevo obrambo. S smotrenim napadom je Sikošek prisilil nasprotnika k predaji. — Izvrstno je igral tudi Lešnik proti Jonkeju. Branil se je z Niemcovičevo indijsko obrambo ter tako spretno odbil nasprotnika, da ga je prisilil k predaji. Zelo komplicirana je bila partija med Carevim in Šiško. Partija je bila prekinjena v končnici v nekoliko boljši poziciji za Careva. Precej dobro je igral Martinić proti Pavloviću. Martinić se je zadnje čase nekoliko popravil. Pri tej partiji si je izvojeval znatno boljšo pozicijo. Tudi ta partija je bila prekinjena. Prav tako je bila prekinjena partija Cindrić-Müller z boljšimi izgledi za Müllerja. Rabar je igral slabo pri otvoritvi proti Aviroviću ter je izgubil partijo že po 22. potezah. Šubarić in Turk sta imela prosti dan.

Stanje po 9. kolu je naslednje: Rabar in Lešnik 5 in pol, Carev 5 (1), Rajković 5, Šiška, Jonke in Pavlović 4 in pol (1), Avirović 4 in pol, Sikošek 4, Müller 3 in pol (1), Martinić 3 (1), Turk in Šubarić 3, Bayer 2 (1), Cindrić 1 in pol (1) in Spasojević 0.

Odstopila sta že dva tekmovalca, zato so vse točke iz partij z njima črtali.

Iz Maribora

— **Odlikovanje treh Maistrovih borcev.** S češkoslovaškim vojnim križcem so bili odlikovani za zasluge ob priliki osvoboditve Prekmurja, Medjimurja ter ostalih naših severnih krajev Maistrovi borci vpok. kapetan Dragotin Dolček, mornariški narednik vodnik Dragotin Lesič in inspektor pri neki tvrdki v Zagrebu Dragotin Čurinović.

— **Nezakonski otrok toži svojega pravega očeta.** Zanimiv primer je obravnavalo te dni mariborsko sodišče. Gre za tožbo radi alimentov za nezakonskega otroka. Nezakonska mati je namreč tožila hlapca, da mora priznati očetovstvo in plačevati preživnino za otroka, ki ga je porodila, ko sta skupaj služila pri nekem gospodarju. Hlapec je pred sodiščem tajil očetovstvo in se skliceval na izpovedbo nezakonske matere, ki je bila dekla pri istem gospodarju kakor on, da je namreč otrokov oče gospodarjev sin. Končno je nezakonska mati sodniku priznala, da je nezakonski oče zares gospodarjev sin, ne pa hlapec. Sodišče je radi tega zavrnilo tožbo proti hlapcu in bo sedaj nezakonski otrok moral tožiti svojega pravega očeta, da ga bo preživljal.

— **Divji lovec.** Selniški orožniki so aretirali 39letnega Franca Voršiča iz Spodnjega Boča pri Selnici, ki je ustrelil 18 veveric, četudi ni imel orožnega lista. Orožniki so puško enocevko zaplenili, prav tako tudi veverice. Voršič se bo moral radi divjega lova zagovarjati pred sodniki.

— **Mariborska vremenska hišica.** Prejeli smo od turista sledeče vrstice: »Tista vremenska hišica na Slomškovem trgu je zares nekaj svojevrstnega. Hudomušneži zatrjujejo, da je vsa aparatura pokvarjena od takrat, ko so namestili na vremensko hišico slovensko nomenklaturo. Drugi zopet pravijo, da je naprava tako zastarela, da vsi aparati »stavkajo« in da kažejo brumnim Mariborčanom sredi neviht in neurij — neizpremenjeno, lepo vreme. Kaj, ko bi se ta vremenska hišica dostojno in času primerno popravila.«

— **Tatvine perila.** V noči na četrtek so se pojavili v Delavski ulici tatovi, ki so se specializirali na perilo. Najprej so se splazili v pralnico Marije Fluharjeve v Delavski ulici 10 ter je odnesli iz pralnice večjo količino moškega in ženskega perila v vrednosti 300 din. Od tam pa jih je pot vodila v hišo št. 8, kjer je imela železničarjeva žena Zdija živko pripravljeno večjo množino perila za sušenje. Odnesli so ji večjo količino perila v vrednosti nad 1.000 din. Za tatovi poizveduje policija.

— **Izpred sodišča.** Davi se je moral zagovarjati pred malim kazenskim senatom mariborskega okrožnega sodišča 62 letni Jože Lovrenčič, ki je specialist za tatvine vozičkov. Lovrenčič je namreč v juniju ukradel tri vozičke in sicer Ivanu Tomanu v Rušah, Antonu Arnušu v Rušah in Francu Heletu v Rošpohu. Na voziček je naložil hmeljevke, ki jih je odnesel Josipini Bučarjevi v Laznici in Katarini Doblekarjevi. Obsojen je bil na 10 mesecev strogega zapora ter na izgubo častnih državljanskih pravic za dobo 3 let. Na originalno idejo je prišel 26letni slikarski pomočnik Miroslav Kožuh iz Košakov. Že delj časa je računal, kako bi prišel do denarja, ki ga poštenim potom ni mogel dobiti. Zato se je prekrstil v Hansa Kluga iz Pesnice in se je pod tem imenom dal najprej fotografirati pri Alojzu Divjaku v Studencih, kjer je naročil 6 slik, nato pa je izvabil Francu Kotniku v Studencih nov usnjat jopič, vreden 700 din, poleg tega še kolo in klobuk. Vse to mu je Kotnik posodil v dobri veri, da ima opravka s poštenjakom, ker je zatrjeval, da se vrne že zvečer. Ker ga ni bilo, je zadevo prijavil orožnikom in epilog je bil davi na sodišču kjer je bil Kožuh obsojen na 4 mesece strogega zapora in 240 din globe.

Iz Kranja

— **Poskušen vlom.** V sredo opoldne med odmorom, ko so trgovine zaprte, je poskušal vlomiti neki Berčič Albin iz Škofje Loke v trgovino Schilling poleg hotela »Jelen«. Vrata v trgovski lokal je odprl z vitrihom, potem pa je brskal po trgovini, kaj bi se bolj izplačalo odnesti. Nabral je že nekaj malenkosti, ko je prišel nenadoma uslužbenec tvrdke elektromonter Vovk. Berčič, ki je ravno imel v rokah knjižico »Kreditne banke«, jo je hitro popihal skozi vrata, Vovk pa za njim. Vlomilec, ki je bežal čez Jahačevo dvorišče, bi morda ušel, v tem pa mu je prišel nasproti uslužbenec tvrdke Janša Skalar, kateremu je Vovk zaklical, naj begunca prime. Skalar je Berčiča res ustavil, v tem je pa že prihitel Vovk in oba fanta sta potem korajžno odpeljala vlomilca na policijsko stražnico. Drzen poskus vloma v opoldanskih urah kaže, da je Berčič nevaren in pogumen vlomilec, saj je bil radi vloma že trikrat kaznovan.

— **Salmijak mesto žganja.** V sredo zvečer je brezposelni delavec Sušnik Jožef iz Strahinja segel v omaro, da bi popil požirek žganja. V omari sta se ena poleg druge nahajali steklenici s salmijakom in žganjem. Sušnik je v naglici prijel napačno steklenico, hitro nagnil in popil nekaj salmijaka. Ker mu ta nenavadna pijača ni teknila in je dobil hude bolečine, so poklicali rešilno postajo v Kranju, ki je Sušnika odpeljala v ljubljansko bolnišnico na zdravljenje. Večkrat je že taka usodna zamenjava neprevidneža veljala življenje, ali pa vsaj pustila trajne posledice.

— **Strelske vaje.** Članstvo strelske družine v Kranju in vse prijatelje streskega sporta obveščamo, da se tudi odslej vrše vsako nedeljo in praznik popoldne strelske vaje na strelišču v Struževem, dokler bo trajalo ugodno vreme. Vodstvo prosi, da se vaj udeležujejo zlasti oni strelc, ki nameravajo sodelovati na okrožnih ali državnih tekmah. Cena naboju je 0.50 din, vežba pa lahko vsakdo. Upamo, da si bodo kranjski strelci, ki so nedavno v Kranju tako zmagovito nastopili, letos priborili še novih lavorik.

SPORT

— **Prvenstvo države v lahki atletiki.** Danes ob 15. se bo nadaljevalo na Stadionu državno prvenstvo v lahki atletiki. Program je naslednji: Drugi del desetoboja (110 m zapreke, met diska, skok s palico, met kopja, 1500 m) 3.000 m zapreke in 400 m zapreke. Vstopnina propagandno nizka. Vstopnice se dobe v predprodaji pri Baragi, Nebotičnik in sicer za vse 4 dni, sedeži din 20, stojišča din 10, študenti z legitimacijo in vojaki din 6. Vstopnice se lahko dobe samo v predprodaji po navedenih cenah.

MALI OGLASI

Beseda 50 par, davek posebej. Preklici, izjave beseda Din 1.—, davek posebej.
Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

RAZNO
Beseda 50 par, davek posebej
Najmanjši znesek 5 Din

DEŽNE PLAŠČE
balon svila, vetrne suknjiče, obleke, perilo i.t.d. si nabavite najbolje in najceneje pri PRESKERJU, Ljubljana, Sv. Petra cesta 14.

SPALNICE — KUHINJE
priznano solidno izdelane, dobite najceneje pri komisijski zalogi pohištva Sajevic, Stari trg 6. 2033

KLIŠEJE
ENO IN VEČBARVNE
JUGOGRAFIKA
SV. PETRA NASIP 23

PRODAM
ŠIVALNI STROJ
»Singer«, malo rabljen, ugodno prodam. A. Čuček, pri g. Bitenc, Gosposka ul. 10. 2034

KORUZNO MOKO
za žgance, prvovrstno, vedno svežo, in druge vrste moke nudi trgovina Zorman — Ljubljana, Stari trg 32, tel. 26-37 1981

I. SLIVE
prave češplje, kg Din 3.25, razpošilja v košarah po 50 kg — franko voznina — G. Drechsler, Tuzla. 2027

MODISTINJE POZOR!
Recepte za barvanje slame, filca in perja (Huttschmuckfedern) ter za izdelovanje steifa prodam. Naslov v upravi »Slov. Naroda«. 2030

POZOR!
Kupujem in prodajam rabljene čevlje. Potrebujem večjo množino moških čevljev. Klavžer, Vošnjakova 4. 2032

SLUŽBE
Beseda 50 par, davek posebej.
Najmanjši znesek 8 Din

2.500 DIN
potrebujete, da zaslužite 1000 Din mesečno. Pišite: »ANOS«, Maribor. 3.M.

FRIZERKO IN VAJENKO
sprejme salon Jurman, Tyrševa c. 60. 2035

Makulaturni papir
proda
uprava „Slovenskega Naroda"
Ljubljana, Knaflijeva ulica štev. 5

Stanovske razlike

na teritoriju mestne občine ljubljanske

Ljubljana, 19. avgusta

Že pred priključitvijo okoliških občin k Ljubljani so bile stanovske razlike na pomeriju mestne občine ljubljanske zelo vidne, zlasti v krajih, ki so bili bolj oddaljeni od središča mesta. Po inkorporaciji pa so se te razlike še znatno povečale, deloma pa tudi spremenile. Razumljivo je, da na središče mesta ni imela inkorporacija nikakega vpliva, ker to je ostalo takšno kakor poprej. Seveda, kdor pozna Ljubljano zadnjih 30 let, bo pa tudi o teh spremembah vedel marsikaj povedati. Toda o tem pisati ni moj namen, pač pa bi rad pokazal na razlike, ki se v zadnjih letih bistveno odražajo na teritoriju mestne občine ljubljanske.

Te razlike obstojajo pred vsem v stanovski opredelitvi prebivalstva ter v stavbeni in terenski arhitekturi, ki je zlasti v povojnih letih pokazala svoj razmah pridnosti in iznajdljivosti. Ako izvzamemo stolno mesto Beograd, je Ljubljana na prvem mestu v naši državi s svojo gradbeno delavnostjo. Ta gradbena delavnost v Ljubljani gre v prvi vrsti na račun privatnega kapitala, ki ga je vložil v zgradbe predvsem mali človek, delavec, obrtnik in nižji uradnik. Razumljivo je, da pri tem ne moremo podcenjevati gradbene delavnosti mestne občine ljubljanske, ki je zgradila po vojni stanovanjskih hiš za približno 58 milijonov din. Toda na žalost moramo pri tem poudariti, da gradbena delavnost mestne občine ni bila baš posrečena, niti v estetskem, še manj pa v finančnem pogledu, ker minus teh stanovanjskih hiš precej občutno obremenjuje vsakoletni občinski proračun.

Šele v zadnjem desetletju so začeli graditi tudi denarno močnejši sloji svoje palače v sredini mesta, dočim so v prejšnjih letih kakor tudi še sedaj finančno šibkejši najraje gradili svoje domove na periferiji, bodisi v območju mesta, ali pa izven meja mestne občine. Zelo tehtnih razlogov za to, da so ti novograditelji raje zidali svoje hiše na periferiji, je bilo več, bili pa so skoraj vsi finančnega značaja. Okoliške občine s svojo uvidevno davčno politiko so bile prava privlačna sila, pa tudi postopek upravnih oblasti pri gradnji je bil neprimerno bolj zadovoljiv kakor v mestu. Razlika o davčno olajševalni dobi ni igrala v času odločitve za gradnjo nikake vloge, zlasti še zato ne, ker je bil v okolici odstotni odbitek višji kakor v mestu. Končno pa je tudi res, da se slovenski mali človek mnogo boljše počuti v sebi enakem okolju, kakor v sredini mesta. Marsikdo iz Most, Viča ali Šiške bi bil zelo nesrečen, če bi moral stanovati na Miklošičevi ali Aleksandrovi cesti, ker se zaveda, da ta soseščina njemu niti najmanj ne sliči. Seveda dostikrat temu ni tako, toda kdor je preživel že večji del svojega življenja v skromnih razmerah, ta gleda v vsakem boljše oblečenem človeku bogataša, ki njemu ni enak.

Posledica tega naziranja je, da stanujejo in imajo svoje nepremičnine v sredini mesta po večini samo boljše situirani poslovni ljudje, pridobitniki, višje uradništvo in razni drugi, ki so finančno dobro podprti, tako da bi morda nekateri med njimi upravičeno zaslužili ime »bogataši«. Seveda to ni nobena posebnost Ljubljane, temveč je prirodno svojstvo vseh mest in trgov. Čim bolj se oddaljuješ od središča mesta, tem manjši so stavbe in tem bolj pogosto srečaš ljudi, ki pripadajo nižjim slojem.

Zaradi tega tudi nekatera mesta uravnavajo svoje mestne davščine tako, da razdele mestni pomerij v več plačilnih razredov, in te razrede obdavčijo z različnimi odstotki. Ako sem prav informiran, je obstojalo v predvojnem Trstu kar 9 razredov za predpisovanje mestnih davkov in drugih dajatev, ki so bile s tem v zvezi. S temi razredi je bilo mesto razdeljeno tako, da je tvorila sredina mesta, kjer so bili prebivalci najbolj premožni, prvi razred, ki je bil obdavčen z najvišjim odstotkom. Nato pa so se pri vsakem nadaljnjem razredu odstotki zniževali tako, da je zadnji, to je deveti razred na periferiji plačal najnižji odstotek.

Tudi v Ljubljani je že obstojala diferenciacija za predpis mestnih davščin, toda na popolnoma drugačni bazi kakor je zgoraj omenjeno. Z odpravo tega diferenciranja v letu 1933 so imetniki lokalov precej pridobili, posestniki, ki nimajo lokalov, pa izgubili.

Popolnoma razumljivo je, da bi bilo v Ljubljani diferenciranje v pogledu mestnih davkov danes mnogo bolj potrebno kakor kdaj prej. Dalo bi se izvesti brez posebnih komplikacij, ker bi trije razredi s pravično razdelitvijo popolnoma zadostovali. Treba bi bilo seveda resnega študija in temeljitega poznavanja gospodarskih prilik prebivalcev v posameznih okrajih in ulicah.

Prepričan sem, da se mestna občina takemu ali podobnemu razlikovanju za predpis mestnih davščin v bodoče ne bo mogla dolgo izogibati ter bo prej ali slej prisiljena k temu. Vzrok pa je bil podan s priključitvijo okoliških občin, ker s tem so se stanovske razlike ljubljanskega prebivalstva neprimerno povečale.

H koncu naj omenim še, da je finančni efekt take razdelitve po razredih lahko popolnoma isti, kakor pri enotni obdavčbi, zato tudi ni nobenega tehtnega razloga proti temu. Prvi in zadnji pogoj za tako razdelitev pa je: da jo izvedejo nepristranski, izkušeni in uvidevni gospodarstveniki.

Janko Kos.

Največji in najmanjši demanti

Najmanjši tehta samo tisočinko karata, največji je pa tehtal 3106 karatov

V znanem češkoslovaškem zdravilišču Pieštanih se mudi belgijski veletrgovec iz Antverpna Landau, ki ima v Belgiji veliko brusilnico demantov, kjer je zaposlenih okrog 500 delavcev. Landau nosi na prsih najvišja belgijska odlikovanja, ki mu jih je podelil sam kralj Leopold II. za njegove zasluge za belgijsko trgovino. Kralj je sprejel Landaua v posebni avdijenci in pri tej priliki si je dal pokazati najmanjši demant sveta, obrušen v Landauovih delavnicah.

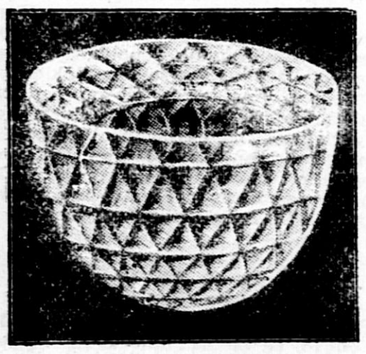

Demant »Veliki Mogul«

V Pieštanih se je Landau pobahal s tem redkim demantom novinarjem. Prihkavec med demanti tehta samo tisočinko karata in je tako majhen, da bi jih morali imeti za en gram pet. Krasne brušene robove tega edinstvenega demanta lahko človek občuduje samo pod močnim povečevalnim steklom. Landau pravi, da je takih demantov na svetu samo 34. Njihovo brušenje zahteva ne samo izredno spretnost, temveč pripravi delavca celo ob vid.

Demantna polja so odkrili leta 1868 v Južni Afriki v Kimberleyu. Istega leta se je igral otrok zakoncev Van Niekirkovih s kamenčkom, v katerem je spoznal pri njih stanujoči John O'Reilly demant. Slučajno najdeni demant je tehtal 21 in pol karatov. O'Reilly je razen tega vedel, da ima neki domačin podoben kamen, samo da je mnogo večji. Z Van Niekirkom je šel takoj iskat dotičnega domačina, od katerega je Diekirk kupil dragulj. Dal je zanj vse svoje premoženje, 500 ovac, konje in vse poljedelsko orodje. Kmalu je pa prodal demant nekemu trgovcu z dragulji v Južni Afriki za 56.000 dolarjev. Ta ga je dal obrusiti in prodal ga je angleški grofici Durley za 125.000 dolarjev. Demant je dobil ime »Zvezda Južne Afrike«.

Največji doslej najdeni demant je »Cullinan«, ki ga je našel l. 1905 rudar Frederick Wels v skalni steni rudnika Premier v Pretoriji. Demant je tehtal 3106 karatov. Bil je 104 mm dolg in 63.5 mm širok. Podoben je bil kosu ledu. Ime »Cullinan« je dobil po predsedniku rudniške družbe Cullinanu. Prodati ga ni bilo mogoče, ker je bil prevelik. Slednjič ga je kupila na predlog predsednika transvaalske kolonije Botha državna blagajna in ga podarila angleškemu kralju Edvardu VII. v znak hvaležnosti za podelitev ustave. Ker je pa imel dragulj v sredini motno jedro, so ga v Londonu razrezali in izbrusili iz njega več kosov. Največji je tehtal 530, drugi pa 509 karatov. Drugi demanti iz prvotnega »Cullinana« so shranjeni v wakefielskem delu Londonskega stolpa. Pred jekleno omaro, kjer so shranjeni vsi ti demanti, stoji noč in dan oborožena straža.

Med drugimi velikimi demanti je treba omeniti »Kohinor«, izvirajoč iz Indije. Po prvem brušenju je tehtal 156 karatov. Zgodovina tega kamna je zelo bogata in sega skoraj 5.000 let nazaj, zdaj se tudi on leskeče v angleški kroni. Demant »Južna zvezda« tehta 128.5 karatov in je last nekega indijskega maharadže. Demant »Veliki Mogul« se je izgubil. Tehtal je 279 karatov, ukradli so ga perzijski vojaki, ga razbili v manjše dele in prodali. Omeniti je treba še sloveči demant »Orlov«, ki ga je podaril ruski princ Orlov svoji ljubici carici Katarini, ko je prišel v nemilost in se ji je hotel znova prikupiti. Ta demant je zdaj v sovjetski zakladnici, kjer je shranjenih še mnogo drugih draguljev iz carske zakladnice.

Maršal Blücher — sin ruskega tlačana

Od tovarniškega delavca in navadnega vojaka se je povzpel do maršala

Ime maršala Vasilija Konstantinoviča Blücherja se je znova pojavilo v javnosti v zvezi s sovjetsko-japonskim konfliktom na meji Mandžukua. Še nedavno je krožilo mnogo vesti o maršalu Blücherju, poveljniku posebne sovjetske armade za Daljni vzhod. O njem so trdili, da je bivši višji častnik avstro-ogrske armade, drugi so videli v njem potomca generala Blücherja, zmagovalca nad Napoleonovo vojsko, ki je bil znan pod imenom maršal Vorwärts. Tudi Blücherjevo delovanje na Kitajskem, kjer je nastopal pod imenom Galen, je prineslo še več fantastičnih ugibanj v življenjepis tega moža. Največ luči v govorice o tajnem poreklu sovjetskega maršala je prinesel njegov življenjepis, objavljen nedavno v založništvu komunistične stranke v Habarovsku. Tu so ovržene mnoge domneve in napačne vesti, vendar pa ostane Blücherjeva življenjska pot izredno pestra.

Točno je dokazano, da je Blücher ruskega rodu. Rojen je bil kot kmečki sin leta 1889 v vasi Barščinka v jaroslavski guberniji. Ime Blücher je dal siromašni jaroslavski kmet svojemu tlačanu, očetu Vasilija Konstantinoviča Blücherja. Mladi Blücher je hodil v cerkveno šolo, potem ga je pa oče poslal v Petrograd, kjer se je učil kot vajenec v neki trgovini. Ta poklic mu pa ni bil všeč. Zato je dal trgovini slovo in dobil službo delavca v francosko-ruski tvornici. Iz te so ga zapodili zaradi udeležbe v revolucionarnem delavskem krožku. Mladi Blücher se je napotil v Moskvo in leta 1909 je bil zaposlen kot ključavničar v železniški delavnici.

Tik pred svetovno vojno je bil aretiran zaradi nagovarjanja k stavki. Toda kmalu so ga izpustili in leta 1914 je bil mobiliziran in poslan takoj kot navaden vojak na avstrijsko fronto. Leta 1916 je bil tako težko ranjen, da so ga po dolgem zdravljenju odpustili iz vojske. Potem je delal v tovarnah v Nižnjem Novgorodu in Kazanu in udeležil se je priprav za boljševiški prevrat, ko je bil izvoljen za člana revolucionarnega odbora. Proti koncu 1917 je bil že eden vodilnih članov samarskega revolucionarnega odbora in vodil je rdečo gardo proti atamanu Dutovu, ki se je bil uprl sovjetski vladi. V Orenburgu je bil s svojimi četami odrezan, pa je zbral 10.000 mož iz partizanskih čet in se prebil na zapad. Boril se je pri Ufi in se končno združil z glavno rdečo armado. Za svojo hrabrost je bil odlikovan z redom Rdečega prapora.

V letu 1919 je organiziral iz uralskih in moskovskih delavcev 51. strelsko divizijo in postal njen poveljnik. Zavzel je z njo mesto Tjumen. Potem je pa krenil proti vzhodu, kjer se je boril proti Kolčaku. Pozneje so poslali Blücherja z njegovo divizijo na jug proti generalu Denikinu. Na Krimu se je borila njegova divizija pri Kahovki in poskusila je polastiti se ključa od Krima z napadom na Perekop. Za to operacijo je bil Blücher odlikovan z dvema novima redoma Rdečega prapora. Potem je pa hitro napredoval. Leta 1921 je bil imenovan za vrhovnega poveljnika narodno-revolucionarne armade in za vojnega komisarja v republiki Daljnega vzhoda. Kot diplomatski zastopnik se je udeležil pogajanj v Dajrenu, odkoder se je vrnil v Čito, da bi pripravil ofenzivo proti japonski okupacijski armadi v ruskem Priamurju. Osebno je poveljeval sovjetskim četam med napadom na Voločajevko, kjer se je odločila osvoboditev Habarovska, Vladivostoka in vsega Priamurja. Japonska vojska se je morala umakniti.

Leta 1924 je odpotoval na povabilo takratnega prezidenta kitajske republike Sunjatsena na Kitajsko ne kot Blücher, temveč kot Galen, ali kakor so ga imenovali Kitajci Ga-Lin Štiri leta je ostal na Kitajskem in je bil eden najboljših vojaških svetovalcev kantonske vlade. Prezident Sunjatsen je visoko cenil nadarjenega vojaškega dostojanstvenika in predlagal mu je, naj ostane na Kitajskem. Toda leta 1929 se je že zopet pojavilo Blücherjevo ime. Takrat je bila ustanovljena posebna armada Daljnega vzhoda in njen poveljnik je postal Blücher. Njegovim odlikovanjem se je pridružil še red Rdeče zvezde in najvišje odlikovanje, Leninov red. Osebno je vodil bitke pri stanici Mandžurii in Džalajnoru, kjer je ujela njegova vojska 10.000 vojakov po Japoncih organizirane protisovjetske vojske.

Vso svojo energijo je posvetil organizaciji armade na Daljnem vzhodu, ki je postala samostojna, na vzhodni fronti neodvisna armada, dobro oborožena in izvežbana. Ko je bil v Rusiji ustanovljen maršalski čin, je bil Blücher med prvimi petimi sovjetskimi maršali. Na prvih volitvah vrhovnega sovjeta je bil izvoljen za njegovega člana. Zadnje operacije na mandžurski meji so pokazale, da je Blücherjeva armada pripravljena in disciplinirana tako, da je ni mogoče izzvati z nobenimi provokacijami v pustolovščino. Budno je branila samo sovjetsko mejo, poverjeno njeni obrambi.

Ugasle zvezde

Če zažari zdaj pa zdaj nova zvezda, vzbudi to mnogo zanimanja in presenečenja tudi med lajiki. Če pa katera zvezda ugasne, se zanimajo za tak pojav samo zvezdoslovci. Pri ogromnem številu zvezd to res ne igra nobene vloge, če ene ali druge ne morejo več najti. In take pogrešane zvezde zabeležijo zvezdoslovci samo v velike kataloge. Navadno gre za isti pojav, kakor pri novih zvezdah, samo v nasprotni smeri ali bolje rečeno z nasprotnim znamenjem. Ko zvezda zažari, jo zvezdoslovci opazijo, krstijo, opremijo s številko in zabeležijo v katalog. Potem njena svetloba pojema, dokler se končno ne izgubi, da jo zapišejo med pogrešane.

Takih zvezd je okrog 500. Med njimi je tudi nekaj malih planetov, ki so bili pomotoma zabeleženi kot stalnice. Če jih iščejo na dotičnem mestu, jih ne najdejo, ker krožijo po svojih potih. Med pogrešanimi ni takih zvezd, ki bi bile navadnim ljudem kolikor toliko znane. Večjo senzacijo bi seveda zbudilo, če bi izginila polarna zvezda. V tem primeru bi se gotovo tudi širša javnost zanimala za probleme zvezdoslovja.

Insullova oporoka

O smrti bivšega ameriškega industrijskega magnata, kralja elektrarniških trustov Samuela Insulla smo poročali. Nekoč so pisali o njem cele stolpce v gospodarskih rubrikah, pozneje je pa prišlo njegovo ime v rubrike romantičnih reportaž, ko se je med svetovno gospodarsko krizo z njegovimi načrti razblinila tudi vrednost delnic njegovih podjetij in je moral Insull pobegniti. Ustavil se je slednjič v Grčiji, misleč, da bo tam varen, pa so ga grške oblasti izročile ameriškim. Čez nekaj časa se je pojavilo njegovo ime zadnjič v senzacionalnem poročilu, kjer je bilo rečeno, da ga je sodišče oprostilo, ker mu ni moglo dokazati, da je sam zakrivil konkurz in da se je obogatil z njim.

Insull je potem izginil. Naselil se je v Parizu in šele čez več let je prišla v javnost prva nova vest o njegovi smrti. Mož, ki je bil štirikrat milijonar in je štirikrat izgubil vse premoženje, je umrl pozabljen in celo siromašen. V žepu je imel sedem frankov in to je bilo skoraj vse njegovo premoženje. Vendar so pa ljudje z zanimanjem pričakovali njegovo oporoko. Odprli so jo te dni v Chicagu. Tudi oporoka kaže, kako se je bilo razbilo Insullovo bogastvo. Delnice po njem ustanovljenih družb so bile nekoč vredne v našem denarju skoraj eno miljardo in približno tako visoko so cenili Insullovo premoženje. Iz oporoke pa je razvidno da je zapustil v našem denarju nad 700 milijonov dolgov, večinoma kredita, ki so mu ga dajale banke. Za izvršilca oporoke je določil svojega sina, ki je po poklicu novinar. Zapustil mu je pa kot rečeno same dolgove.

Iz Gornje Radgone

— **Nabiralna akcija.** Sokolsko društvo je razposlalo vsem tržanom in bližnjim okoličanom prošnje za prostovoljne prispevke za zgradbo društvenega doma na meji. Dosedanja akcija se je izkazala za dokaj uspešno, ker kaže vse obmejno prebivalstvo razumevanje in izredno naklonjenost. Vsi oni, pri katerih se bodo v prihodnjih dneh zglasili pooblaščeni nabiralci prostovoljnih prispevkov, se naprošajo, da započeto delo obmejnega sokolstva v svojih močeh podprejo, da na ta način omogočijo pričetek gradnje še to jesen. Čim bo Savez vrnil odobrene načrte, se bo z gradnjo pričelo in to v onem obsegu, v kolikor bodo to omogočila denarna sredstva. Za letos je predvidena kot prva etapa gradnja nujno potrebne velike dvorane, ki bo služila obenem tudi za telovadnico. Vsem dosedanjim darovalcem in dobrotnikom hvala.

— **Osja nadloga.** Sadna letina kaže to leto izredno lepo. V tem času, ko je pričelo sadje dozorevati ter so pričeli ljudje prešati sladek jabolčnik, pa se pojavljajo z dneva v dan vedno večji roji os, ki postajajo prava nadloga. V času letošnje suše je bilo dokaj ugodno vreme za razvoj osjih zaleg, ki jih je najti na številnih mestih v zemlji. Letošnja suša je odpravila sicer komarčje zalege, pripravila pa osje, ki je še hujša nadloga.

SRAMEŽLJIVOST

— V vašem položaju vam preostaja samo en izhod.

— Kateri?

— Pišite očetu svojega otroka, on bo gotovo kaj storil za vas.

— Bojim se, da ne. Pa tudi če bi bil pripravljen kaj storiti, bi se nikoli ne upala obrniti nanj.

— Zakaj pa ne?

— Ker ga ne poznam dobro.

GEORGES OHNET: 29

SERGEJ PANIN

ROMAN

— Zavedam se pa tudi, koliko me vse to stane. Toda v resnici mu ni bilo žal denarja. Samo za nekaj se je bal: za zdravje gospodične de Cernay. Od dneva njune zaroke je bila postala še resnejša in otožnejša. Shujšala je bila, oči je imela udrte, kakor da skrivaj plaka. Če je govoril o svojih skrbeh z gospo Desvarennesovo, ga je le ta tolažila:

— Mlada dekleta so vsa taka, poroka jim zmeša glave. Kar poglejte mojo hčer. Čeblja, kakor sraka, skače kakor koza. Pod trepalnicami ima par kresnic. Z Ivanko je zopet drugače; ona je postala pred poroko melanholična, poveša glavo, kakor da je žrtev. Toda s tem si nikakor ne belite glave, saj bo minilo. Moram pa priznati, da je veselost ene prav tako vznemirjajoča, kakor potrtost druge.

Cayrola so te besede nekoliko pomirile. Tudi on je mislil, da je Ivanko vznemirila bližajoča se poroka in zato se za žalost svoje neveste ni več dosti zmenil.

Mihelina in Sergej sta se bila ta čas povsem umaknila v svojo osamljenost. Takoj sta zbežala na vrt, če je prišel kdo v salon in ju zmotil v njunem ljubimkanju. Če je pa prišel kdo na vrt, sta zbežala v uto.

Ta manever je ugajal zlasti Sergeju, ki ga je spravil v zadrego vsak Ivankin pogled. Ivanka je namršila obrvi vedno, kadar je zagledala Mihelino s Paninom pod roko, kar je bilo princu zelo neprijetno. Vendar so se pa morali vsak večer srečati za mizo, kajti Sergej in Cayrol sta obedovala pri gospe Desvarennesovi.

Princ se je zaman pogrezal v tihe pogovore z Mihelino. Vzlic temu se je moral zdaj pa zdaj obrniti k Ivanki. Ti trenutki so mu bili zelo mučni. Neprestano se je bal izbruha, ker je dobro poznal vročekrvno in bojevito dekle. Zato vpričo Ivanke tudi ni bil tako nežen z Mihelino, kakor sicer. Gospa Desvarennesova je pripisovala to taktu in prinčevi dobri vzgoji, ne da bi slutila, da je to, kar smatra za vzdržnost moža velikega sveta, v resnici samo previdnost v večnem strahu živečega ljubimca.

Ivanka je pa preživljala ta čas peklenske muke. Bila je preveč ponosna, da bi odkrila komu svoje srce po razgovoru, ki ga je imela s Sergejem, preveč razburljiva, da bi mogla mirnega srca gledati srečo svoje rivalinje. Tako je v grozi videla, kako se bliža trenutek, ko bo pripadala možu, ki je sicer sklenila vzeti ga za moža, ki ga pa ni ljubila. Bili so trenutki, ko je hotela razdreti svojo zaroko, da bi ostala vsaj sama, če že ne more pripadati tistemu, ki ga je ljubila. Toda vedno jo je zadržala misel na boj, ki bi ga morala biti z vso svojo okolico.

Kaj bi pa delala potem pri gospe Desvarennesovi? Morala bi mirno gledati Sergejevo in Mihelinino ljubimkanje. Raje zapusti ta dom. S Cayrolom se vsaj umakne temu, prosta bo in morda bo nadomestilo ljubezni spoštovanje, ki ga svojemu možu ne bo mogla odreči. Morda bo otroška, bratovska ali kakršnakoli nežnost nadomestila iluzijo temu dobremu možu, ki bo gotovo rad sprejel vse od svoje Ivanke. Tako vsaj ne bo več videla Miheline in Sergeja, kako se izprehajata objeta po livadah in stezicah samotnih krajev. Tako ji vsaj ne bo šumelo v ušesih tiho šepetanje dveh srečnih zaljubljencev: tako vsaj ne bo več slišala njunih poljubov.

Nekega večera, ko je stopil Sergej v salonček v ulici Saint-Dominique, je našel tam gospo Desvarennesovo samo. Njen obraz je bil resen in strog kakor vedno, kadar je šlo za kaj važnega. Stala je pred pečjo, roki prekrižani na hrbtu kakor moški. Bilo je takoj jasno, da je bila namenoma ostala sama. Cayrol, Mihelina in Ivanka so bili na vrtu od koder se je slišal njihov pogovor. Sergeja je zazeblo v srce. Čutil je, da se nekaj pripravlja, toda pripravljen je bil odstraniti vsako oviro. Zato je ohranil mirno kri in spoštljivo pozdravil gospo Desvarennesovo, ne da bi izdal njegov obraz le najmanjši nemir.

— Dober dan, princ, — je dejala gospodinja, — danes ste prišli zgodaj, vendar pa ne pred Cayrolom. Toda ta ne ve več, kaj dela. Sedite. Pogovoriti se moram z vami o nečem. Gotovo veste, da se dekle, kakor je moja hči, ne omoži, ne da bi njena zaroka dvignila nekaj prahu. Jeziki so v naši okolici gibčni, peresa tudi. Na uho mi je prišlo marsikaj nelepega o vas in dobila sem precejšen kupček anonimnih pisem, nanašajočih se na vas.

In ko je Sergej s kretnjo pokazal svojo nevoljo, je nadaljevala:

— Le nikar se ne razburjajte, saj nisem poslušala takih čenč in anonimna pisma sem sežgala. Eni so mi pravili, da ste razuzdanec, zmožen vsega, če hočete doseči svoj cilj. Drugi so namigavali, da niste princ, da niste Poljak, da ste bili rojeni v Ternesu kot sin ruskega kočijaža in šivilje, da ste živeli na stroške gospodične Anne Monplaisirove, zvezde varijetetnih gledališč in da se ženite, da bi mogli z denarjem moje hčere poravnati svoje dolgove.

Bled ko smrt je princ vstal in vzkliknil s pridušenim glasom:

— Milostiva!...

— Sedite, dragi moj, — ga je prekinila gospa Desvarennesova, — če vam pripovedujem te stvari, je to dokaz, da jim ne verjamem. Drugače bi sploh ne govorila z vami; prepovedala bi vam bila dostop v hišo. S tem bi bilo vse povedano. Gotovo je, da niste angel. Toda tiste grehe, ki ste jih storili, je mogoče odpustiti sinu in če gre za zeta, se nekatere matere takim grehom smejejo.

Vi ste princ, lep fant, bili ste ljubljeni. Imeli ste proste roke, to je bila torej vaša zadeva. Toda čez nekaj dni postanete mož moje hčere in zato je nujno potrebno storiti nekatere ukrepe. Pričakovala sem vas, da bi izpregovorila z vami o vaši ženi, o vas in o sebi.

Urejuje Josip Stupančič — Za »Narodno tiskarno« Fran Jeran — Za upravo in inseratni del lista Oton Christof — Vsi v Ljubljani